

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | únor 2026 | číslo 2 | ročník 35

téma

Univerzita pro společnost

Univerzita Palackého
v Olomouci

*„Pomáháme znalostmi,
zkušenostmi, srdcem“*

Vybavte se na semestr v papírnické sekci UPointu

Tužky, zvýrazňovače, fixy, propisky nebo kroužkové bloky
v barvách univerzity i jednotlivých fakult

UPoint

Informační centrum
a obchod

Adresa

Dům U Černého psa
Horní náměstí 12
779 00 Olomouc

Otevírací doba

Pondělí–pátek: 9:00–17:00

 www.upoint.upol.cz

  [upoint.upol](https://www.instagram.com/upoint.upol)

obsah

- 2 — Univerzita pro společnost. Pomáháme znalostmi, zkušenostmi, srdcem
- 5 — Matěj Dostálek: Odolnost není obrana, je to schopnost jít dál
- 6 — Univerzita Palackého má první památný strom, roste v botanické zahradě
- 6 — Zemřelým, kteří učí živé. Lékařská fakulta zřídila pietní místo dárčům těl
- 7 — Jana Vyskotová je novou docentkou fakulty zdravotnických věd
- 7 — Workshop jako důležitý krok k založení sítě expertů na mezinárodní humanitární právo
- 8 — Kulaté výročí oslavila olomoucká speciální pedagogika
- 8 — Osobnosti teologie a filozofie diskutovaly na CMTF o významu trojičního tajemství pro současnost
- 9 — Absolventi filozofické fakulty převzali Cenu MŠMT i Edvarda Beneše
- 9 — První kniha věnující se sexualitě ve sportu vznikla na fakultě tělesné kultury
- 10 — Membrána odstraní z vody nebezpečné bakterie i těžké kovy
- 11 — Co pro nás znamená příroda? Nový výzkum ukazuje, že víc než jen místo k odpočinku
- 12 — Obézních dětí přibývá, s vnímáním vlastního těla souvisí duševní zdraví
- 13 — Kdo trpí úzkostí, která souvisí s klimatickou změnou?
- 14 — Když se Olomouc znovu stala univerzitním městem
- 15 — Portrét – Imunoložka Eva Kriegová: Těším se na budoucnost s umělou inteligencí, musíme ale více podporovat mladé vědce a vědkyně
- 18 — Úspěchy akademiků a studentů
- 21 — Jazykové okénko Ondřeje Bláhy
- 22 — Kaleidoskop krátkých zpráv
- 24 — Jak studující zvládají zkouškovou? Zeptali jsme se jich
- 25 — Rozhovor – Michal Šafář: Každý z nás může vyhrát svůj vlastní malý Wimbledon
- 28 — Komunikace vědy otevírá vědcům obzory a přináší radost
- 30 — Negativně o ADHD? Karolína Tomášková to chce změnit
- 31 — Nadační fond Univerzity Palackého podporuje již deset let talentované studenty
- 32 — Ukrajinská bioložka našla nový domov v Olomouci a založila neziskovou organizaci Šchedryk
- 33 — Zkušenost – Advokáty nanečisto? Zkušenost k nezaplacení
- 35 — Absolvent – Jan Sítař: Nestačí, aby má výuka vzdělávala, musí bavit
- 37 — Jídlo nepatří do popelnice. Kde plýtváme a jak to změnit?
- 38 — Odkaz – Císařův portrét
- 39 — Zrcadlení – Myanmar
- 40 — V síti

titulní strana – shora zleva: Petr Baďura (CMTF), Michal Vorlíček (FTK), Lukáš Kučera (PFF), Jana Pelclová (FTK), Petra Kührová (CATRIN), Nina Kadášová (LF), Jan Tomáščík (PFF), Pavel Flekač (PFF), Karel Lemr (PFF), Matúš Maxmilián Jedinák (LF), Elizabeth Woock (FF), Ondřej Němžák (PS UP), Lucie Tungul (PF), Daniel Pospíšil (PF), Ondřej Filipec (PF), Marta Šýkorová (CMTF), Barbora Přibyllová (PFF, FF), Sára Filipová (LF), Romana Mazalová (FF)

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754 | Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 779 00 Olomouc | IČ: 61989592 | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík | Redakce: Biskupské nám. 1, Olomouc | +420 585 631 155 | zurnal@upol.cz | Tisk: Profi-tisk group Olomouc | Náklad 2 000 ks

Milé studentky, milí studenti, vážené kolegyně, vážení kolegové,

Univerzita Palackého je institucí, která svou roli chápe jako aktivní službu pro naši společnost. Věda, výzkum a vzdělávání mají smysl tehdy, pokud jim lidé rozumějí a mohou je vztáhnout ke svému životu. I proto považuji schopnost srozumitelně komunikovat výsledky naší práce a vstupovat do veřejného prostoru za jednu z klíčových povinností univerzity. Popularizace vědy není zjednodušením odbornosti, ale projevem respektu k veřejnosti, která univerzitu dlouhodobě podporuje a očekává od ní odpovědi na aktuální otázky.

Nové číslo Žurnálu UP ukazuje, že Univerzita Palackého tuto odpovědnost naplňuje v mnoha podobách – od výzkumů reagujících na společenské, technologické či environmentální výzvy přes vzdělávací a poradenské aktivity až po dobrovolnictví a podporu aktivního občanského přístupu. Univerzita tak není uzavřeným světem odborníků, ale živým společenstvím lidí, kteří své znalosti, zkušenosti i hodnoty sdílejí se svým okolím. Právě v této otevřenosti a ochotě nést spoluodpovědnost za svět kolem nás vidím jeden z nejdůležitějších úkolů univerzity v současné době.

Michael Kohajda
rektor

téma

text: Vendula Lužná
foto: Jakub Čermák

Univerzita pro společnost

Univerzita, to už dávno není jen výuka a výzkum za zavřenými dveřmi kamenných budov. Její studenti, pedagogové, vědci, zkrátka všichni, kdo mají Univerzitu Palackého ve své DNA, čím dál častěji vstupují do veřejného prostoru a v době nestability a krizí pomáhají společnosti orientovat se ve světě kolem nás – srozumitelně, sebevědomě a transparentně. Ukazujeme, že z práce naší univerzitní komunity může těžit celá společnost.

Náš svět se rychle mění, přicházejí nové výzvy, od technologií přes dříve nepředstavitelné konflikty po změnu klimatu. Abychom v této době mohli obstát, potřebujeme univerzitu nejen jako vzdělávací instituci, ale jako živý organismus, síť kontaktů, které zvou k dialogu. Anž si to někdy uvědomujeme, pod společnou značkou tvoříme unikátní společenství lidí, kteří svými aktivitami obohacují město, přináší řešení složitých výzev současnosti a ukazují cestu v nepřehledných časech.

Vzhůru do budoucnosti s vědou v zádech

Posílit obraz otevřené a moderní univerzity má za cíl také nová kampaň UP to the Future, která akcentuje hodnoty instituce připravené na výzvy 21. století. Pod vlajkou odolnosti, udržitelnosti a odpovědnosti je naší ambicí ukázat, že akademická obec pracuje pro celou společnost.

Výzkum našich vědců a vědkyň se orientuje na pochopení současného světa, na nové výzvy, které se objevují; a nabízí řeše-

ní problémů, s nimiž se společnost potýká. S velkým důrazem na srozumitelné vysvětlování vědeckých objevů nejen v médiích – aby práce, z níž může těžit veřejnost, byla snadno uchopitelná a důvěryhodná. Poznátky odborníků ukazují, že jedinečně na základě tvrdých dat, nikoliv dojmologie, budeme schopni čelit problémům, které se před námi téměř denně objevují.

Veřejnosti unikátním způsobem přibližuje výzkum tzv. občanská věda, kdy se lidé na sběru dat přímo podílejí. Příkladem může být COLOSS, v němž včelaři zaznamenávají úhyny včelstev a tato data vyhodnocují odborníci z přírodovědecké fakulty Jiří Daníhlík a Jan Brus. Do loňského sčítání úhynů se zapojilo rekordních více než devět tisíc včelařů, což z COLOSSu činí jeden z největších projektů občanské vědy u nás. Na základě získaných dat vědci mohou následně navrhovat opatření, jak o včely pečovat.

O bezpečnější cesty žáků a studentů do škol v Olomouci se zase starají výzkumníci z fakulty tělesné kultury pod vedením Michala Vorlíčka. Je to jednoduché: školáci

v průzkumu upozorní na nebezpečná místa, která potom vyhodnotí Kancelář architekta města Olomouce a snaží se město měnit v bezpečnější prostor, který bude přívětivý pro všechny své občany.

Své vědecké téma přeměnil v aktivitu pro veřejnost také Ondřej Filipec z právnické fakulty. Ten společně s kolegy založil celorepublikovou středoškolskou soutěž DemocraTiCon, zaměřenou na znalosti a dovednosti, které jsou zásadní pro zachování demokracie v naší společnosti. Od digitální a mediální gramotnosti po pěstování kritického myšlení. Letošní finále DemocraTiConu se uskuteční v Olomouci na začátku dubna.

Dospívající generace v hledáčku našich vědců

Na mladou generaci v posledních letech dolehlo několik krizí, s nimiž se musela vypořádat. Mnohým z nich covidová pandemie zpretrhala sociální vazby, znesnadnila školní docházku. Nyní jsou vystaveni nejistotě v podobě válečných konfliktů

V nové univerzitní kampani UP to the Future chceme postupně seznamovat s osobnostmi univerzitní komunity, které představují hodnoty odolnosti, udržitelnosti a odpovědnosti. Ať už se věnují vědě a výzkumu, nebo tyto hodnoty naplňují svými volnočasovými aktivitami – od dobrovolnictví, přes pomoc univerzitní komunitě až po sport. Některé z těchto tváří byly součástí společného focení při zahájení kampaně.

Shora zleva: Lucie Tungul (PF), Barbora Příbylová (PřF, FF), Nina Kadášová (LF), Jana Pelclová (FTK), Romana Mazalová (FF), Elizabeth Woock (FF), Marta Sýkorová (CMTF), Petra Kührová (CATRIN), Sára Filipová (LF).

Shora zleva: Michal Vorlíček (FTK), Matúš M. Jedinák (LF), Ondřej Filippec (PF), Daniel Pospíšil (PF), Pavel Flekač (PdF), Lukáš Kučera (PřF), Karel Lemr (PřF), Petr Baďura (CMTF), Jan Tomáščík (PřF), Ondřej Němčák (PS UP).

a měnícího se klimatu. Na jejich schopnost adaptovat se a obstát ve společnosti se tak na UP zaměřuje hned několik výzkumů. V projektu Zdravá generace vědci z institutu OUSHI na cyrilometodějské teologické fakultě sbírají a srozumitelně interpretují data o návycích a chování dětí a dospívajících. Ať už je to spánek, strava nebo užívání návykových látek. A nejen to – nově zavedli také Akademii Zdravé generace, která nabízí doporučení, návody a aktivity pro rodiče a učitele.

Ambici posilovat digitální, psychickou a fyzickou odolnost mladé generace má také projekt ReDiKid. Ten pod taktovkou Jany Pelclové z fakulty tělesné kultury sdružuje odborníky nejen napříč naší univerzitou. Vědci v něm sledují chování nejmladší generace a připravují doporučení a výukové materiály pro rodiče a učitele s důrazem na zdánlivou samozřejmost – sport. Pravidelná fyzická aktivita je totiž podle výzkumů pro posilování naší odolnosti klíčová.

Velkým tématem současnosti je také využívání moderních technologií a orientace v online prostředí. Tomu se systematicky věnuje projekt E-bezpečí pod vedením Kamila Kopeckého na pedagogické

fakultě. Vedle výzkumné části nabízí projekt pomocnou ruku každému, kdo se v digitálních technologiích nechce ztratit – ať už dětem, rodičům, učitelům či seniorům. Pro ně jsou připraveny vzdělávací programy, informační materiály nebo videokurzy. E-bezpečí spolupracuje s ministerstvem školství, ministerstvem vnitra či Policií ČR.

Univerzita tvoří tvář města

Univerzita ovlivňuje veřejný prostor města a celého regionu třeba i tím, že dbá o udržitelnost a ekologii ve svých budovách, vysazuje na svých pozemcích květinové louky či zajišťuje hnízdiště různým druhům ptáků a hmyzu. Díky univerzitě se do Olomouce vrátila sdílená kola. Studenti a zaměstnanci se hojně zapojují do dobročinných aktivit, v pravidelných kampaních darují krev, pomáhají v krizových situacích a organizují akce, které utváří obraz Olomouce – univerzitního města. Zkrátka, když budeme fungovat jako společenství zosobňující hodnoty, jež nám naše alma mater vtiskla do vlnku, máme co nabídnout světu kolem nás!

Vedle zmíněných projektů univerzita nabízí také spoustu dalších, které shrnujeme na následující stránce.

UniON

Témata, která se ve škole neučí, ale jejich znalost přispívá k aktivnímu občanství, přináší projekt UniON – Občanská univerzita. Cílí na studenty středních škol, seniory, stejně jako na širokou veřejnost v rámci Olomouckého kraje. Přednášky odborníků z Univerzity Palackého pokrývají témata jako finanční a informační gramotnost, politika, EU, právo či dobrovolnictví. Nechybí také přednášky zaměřené na osvětu ohledně lidského zdraví.

Studentská právní poradna

Jak se orientovat v právním světě pomáhá Studentská právní poradna při právnické fakultě. Studenti zde pracují pod vedením vyučujících nebo právníků z praxe, kteří jsou experty v daném oboru. Poradna je primárně určena pro ty, kteří si nemohou z finančních důvodů dovolit právní služby advokáta, a zaměřuje se na širokou škálu právních problémů, nejčastěji v oblasti občanského práva, rodinného práva, exekucí a insolvenčí.

KPZ – Kurz pozitivní změny

Jak obstát v rozkolísané době? Na to účastníky připravuje nový Kurz pozitivní změny, mezioborový cyklus interaktivních přednášek zaměřený na podporu mentální odolnosti, péče o duševní zdraví, první pomoc, zvládání krizových situací, orientace na měnícím se trhu práce a schopnosti zodpovědného rozhodování v nejistých podmínkách současného světa. Volitelný předmět garantovaný filozofickou fakultou je zároveň opatřen mikrocertifikátem, a může jej tudíž za poplatek navštěvovat široká veřejnost.

OUSHI – Institut sociálního zdraví

Odborné pracoviště Cyrilometodějské teologické fakulty nabízí terapeutické služby široké veřejnosti. Od individuálních přes skupinové po rodinné terapie. V rámci diagnostiky si můžete nechat změřit například svou hladinu stresu a následně se s odborníky poradit, jak jej zvládat.

Univerzita třetího věku

Univerzita myslí také na kvalitní vzdělávání seniorů. Univerzita třetího věku UP, která letos oslaví 40 let a je tak nejstarší v republice, poskytuje na každý semestr širokou nabídku předmětů pro seniorní populaci od historie přes psychiatrii po mediální gramotnost.

Centrum aplikovaných pohybových aktivit (APA)

Centrum fungující při fakultě tělesné kultury nabízí veřejnosti například zapůjčení sportovní-kompenzačních pomůcek, kroužky pro děti s různými druhy zdravotního postižení nebo kurzy pro rodiny s dětmi se zrakovým postižením.

Pevnost poznání

Univerzitní science centrum nejsou jen expozice. V prostorách Pevnosti poznání se odehrávají například výukové programy pro školy, vědecké kroužky pro děti či letní příměstské tábory.

E-bezpečí

Projekt E-bezpečí, který vznikl na pedagogické fakultě, nabízí vedle výukových programů a materiálů také bezplatnou online poradnu pro veřejnost. Na ní se mohou pečující osoby či děti poradit, jak zvládat situace související s nebezpečným chováním na internetu, od kyberšikany přes zneužívání údajů po sexting.

Matěj Dostálek (* 1984)

Prorektor pro komunikaci
a společenskou odpovědnost.
Deset let vedl Pevnost
poznání PŘF UP. Řadu let
působil také na Academia
Film Olomouc, mimo jiné jako
ředitel tohoto mezinárodního
festivalu. Vystudoval
divadelní a filmovou vědu
na Filozofické fakultě UP.
Vyrůstal v Peci pod Sněžkou.

text: Vendula Lužná
foto: Jakub Čermák

Odolnost není obrana, je to schopnost jít dál

Jak se připravit na stresové situace a vyjít posíleni z krizí, kterým čelíme? Matěj Dostálek, prorektor pro komunikaci a společenskou odpovědnost, věří, že odolnost se dá budovat dlouhodobě a není jen výsadou jednotlivců.

— **Téma odolnosti dnes ve veřejném prostoru silně rezonuje, co znamená pro vás osobně a jak ji vnímáte v kontextu univerzity, v jejímž jste čele?**

Odolnost nevnímám jako schopnost vydržet tlak se zatatými zuby. Pro mě je to spíše schopnost adaptace a proměny. Umět reagovat na nejistotu, učit se z krizí, a přitom neztratit hodnoty. Odolná instituce není ta, která se nehne, ale ta, která se dokáže pohnout správným směrem.

Vyrůstal jsem v 90. letech v komunitě horských boudařů. Je to specifický způsob života ve specifických klimatických podmínkách, kdy se bez pomoci souseda, který je v podstatě váš konkurent, neobejdete. Silně mě to formovalo k přesvědčení, že

skutečná odolnost nevzniká z individuality, ale z komunity.

— **Jak se téma odolnosti promítá do fungování Univerzity Palackého?**

Univerzita je dnes mnohem víc než jen místo výuky a výzkumu. Je to komunita. A její odolnost vzniká z důvěry, spolupráce a sdílené odpovědnosti. Viděli jsme to v posledních letech – během pandemie, při pomoci uprchlíkům, v krizových situacích v regionu. Studenti, zaměstnanci i absolventi se dokázali semknout a jednat rychle, solidárně a s empatií. Z takových zkušeností vychází společenství posílené, sebevědomější. To je skutečná odolnost.

— **Jak téma odolnosti souvisí s novým univerzitním konceptem UP to the Future?**

UP to the Future je rámec, jak mluvit o budoucnosti bez patosu, ale s jasným postojem. Odpovědnost, udržitelnost a odol-

nost, což jsou hodnoty, které UP to the Future akcentuje, nejsou jen módní slova – jsou to kompetence pro 21. století. Chceme, aby studenti odcházeli nejen s diplomem, ale s vědomím, že mají vliv. Na své okolí, na město, na společnost. A jednali v zájmu těchto hodnot.

— **Jak tedy univerzita může odolnost studentů posilovat?**

Odolnost se neučí z prezentací, ale zkušeností. Dobrovolnictví, studentské iniciativy, leadership programy nebo práce s komunitou – to všechno formuje jedince, kteří se nebojí převzít odpovědnost. Univerzita má vytvářet bezpečný prostor, kde si to mohou vyzkoušet. A nabízet prostor pro osobní růst i nad rámec kurikula.

Odolnost není výsadou silných jednotlivců, ale výsledek spolupráce. A univerzita má v této době jedinečnou roli: pomáhat společnosti obstát – s rozumem, s hodnotami a s lidskostí.

Univerzita Palackého má první památný strom, roste v botanické zahradě

Více než stoletý dub letní v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty UP se stal prvním státem chráněným stromem na pozemcích univerzity. Tento nejstarší strom zahrady nově nese jméno významného moravského přírodovědce Heinricha Lause.

Nový památný dub letní (*Quercus robur*) je nejstarším stromem v areálu botanické zahrady, pravděpodobně starším než samotná zahrada. „Tento dub je přirozeným středobodem zahrady s odhadovaným věkem 130 let, má pravidelně nasazenou, bohatě větvenou korunu a věřím, že nadchne nejenom přírodovědce, ale také historiky nebo kolegy z fakulty tělesné kultury, protože na

svůj věk je to atlet v nejlepší kondici,“ řekl vedoucí botanické zahrady Václav Dvořák.

Na štíhlém habitu stromu se odráží jihozápadní expozice a propustné podloží, částečně tvořené navážkou po zbořených městských hradbách v prostoru, na němž byla botanická zahrada v roce 1901 založena. „Město Olomouc má vzhledem ke své velikosti překvapivě málo památných stromů. Podepsala se na tom i prusko-rakouská válka z roku 1866, kdy hrozilo obléhání města a z velení olomoucké pevnosti přišlo nařízení, že stromy před hradbami musí být odstraněny nebo přinejmenším seříznuty. Dramatické okolnosti přečkal třeba

dnes také chráněný Rudolfův dub ve Smetanových sadech a kolem roku 1890 se začala psát historie našeho Lausova dubu,“ doplňuje Václav Dvořák.

Památný strom ve správě Univerzity Palackého nese dedikaci po významném moravském přírodovědci Heinrichu Lausovi (1872–1941). „Byl to nesmírně činný člověk – pedagog, politik, kustod Ferdinandova muzea, botanik – znalec jesenic-ké květeny, průkopník výzkumu ruderální flóry na Moravě a také spoluzakladatel a správce botanické zahrady, který se podílel na rozvoji sbírek a jejím spolkovém životě,“ vyjmenovává Václav Dvořák. (cho)

Zemřelým, kteří učí živé. Lékařská fakulta zřídila pietní místo dárčům těl

S hlubokou úctou a vděčností myslíme na ty, kteří svým velkorysým darem umožňují, aby anatomie byla místem, kde zemřelí učí živé. Tato slova jsou vytesána do

náhrobního kamene pietního místa, které zřídil Ústav normální anatomie Lékařské fakulty UP na památku těch, kteří se rozhodli darovat své tělo pro vzdělávání budoucích lékařek a lékařů a rozvoj medicíny.

„Darování těla je nesmírně cenný čin, který umožňuje studentům všeobecného a zubního lékařství získat znalosti a dovednosti nezbytné pro výkon lékařského povolání. Díky obětavosti dárců se mohou lékaři připravovat na své poslání – pomáhat a léčit živé, a těla dárců se tak stávají mostem mezi vědou a lidskostí, mezi životem a poznáním. Zřízením tohoto hrobu naše fakulta vyjadřuje svou velkou vděčnost a současně zajišťuje, aby ostatky dárců po splnění svého poslání našly důstojný a věčný odpočinek,“ uvedl děkan LF UP Milan Kolář.

Pietní místo, které slouží i jako vypsávací hrobka pro ukládání zpopelně-

ných pozůstatků dárců těl, vzniklo v severovýchodní části Ústředního hřbitova v Olomouci-Neředíně, blízko Lesa vzpomínek. Iniciativa k jeho vybudování vzešla z Ústavu normální anatomie. Podle přednosty ústavu Petra Mlejníka je dárčovství těl pro medicínu i v současné době nesmírně důležité, neboť sebedokonalější model nemůže vystihnout jedinečnost každého lidského těla.

„Věřím, že právě tímto způsobem dokážeme lépe vyjádřit vděk a úctu lidem, kteří jsou společnosti užiteční i po své smrti. Posledním místem odpočinku našich dárců se tak může stát toto jedinečné místo, kde se budou setkávat nejen příbuzní, pozůstalí a přátelé dárců, ale také studenti medicíny a pracovníci našeho ústavu, aby individuálně nebo společně uctili jejich památku,“ dodal Petr Mlejnek s tím, že pietní místo by také mohlo pomoci zvýšit povědomí veřejnosti o dárčovství těl. (vim)

Jana Vyskotová je novou docentkou fakulty zdravotnických věd

Fakulta zdravotnických věd UP se může pochlubit novou docentkou. Habilitační řízení na Fakultě sportovních studií Masarykovy univerzity v Brně úspěšně absolvovala dlouholetá členka Ústavu klinické rehabilitace, zástupkyně přednosty pro výuku Jana Vyskotová. Ve své habilitační práci se zaměřila na jemnou komunikační motoriku, tedy téma, kterému se věnuje více než čtvrtstoletí.

„Myslím si, že tohle téma oslovuje úplně každého a bylo to zřejmé i během obhajoby mé práce. Sleduji lidský pohyb z nejrůznějších úhlů pohledu. Studuji, jak vypadá normální pohyb a jak vypadá patologie, ať už vrozená, nebo získaná. Z hlediska rehabilitace mě samozřejmě zajímá, jak i navzdory omezením může dotyčný člověk prožít hezký život s pocitem soběstačnosti. Je to hluboce lidské

téma,“ zdůraznila Jana Vyskotová, která již za práci o jemné motorice získala Cenu rektora Univerzity Palackého.

Pořád přitom objevuje nové podněty. „Stačí se jen projet autobusem, tam najdu inspirace! Uvidím třeba ženu sedící naproti, jak jí svačinku, jak zvládne s pěticentimetrovými nalakovanými nehty uchopit lžičku, aby se dokázala najíst a přitom nepotřísnit, prostě zůstat dámou. Nebo zase slečna vedle mě píše na tabletu s podobně dlouhými nehty a tomu přizpůsobenými pokrivenými prsty... Tyhle strategie mě velmi baví pozorovat a zaznamenávat,“ popsala Jana Vyskotová.

Titul docentky jí může splnit dlouholeté přání – otevření magisterského oboru ergoterapie na FZV UP. „Bez docentského titulu by bylo obtížnější zajistit pro obor garanta. To pro mě byla hlavní motivace.

Vzdělaný ergoterapeut je velkým přínosem pro zdravotnictví, protože dokáže často s minimem prostředků dosáhnout se svými klienty, dětskými i dospělými, maxima jejich potenciálu v přirozených aktivitách,“ uvedla Jana Vyskotová. (dkr)

Workshop jako důležitý krok k založení sítě expertů na mezinárodní humanitární právo

Vytvořit evropskou síť expertů na mezinárodní humanitární právo složenou z akademiků a profesionálů z praxe. Takovou vizi má Centrum pro mezinárodní humanitární a operační právo (CIHOL) při Právnické fakultě UP. Diskutovat nad životaschopností tohoto záměru přijela na fakultu dvacítká renomovaných odborníků z několika evropských zemí. CIHOL pro ně připravil speciální workshop.

Setkání Formation of a European Academic and Professional Network on International Humanitarian Law pořadatelé rozdělili do tří tematických bloků. „Rozebírali jsme jak samotnou ideu a potřebnost takovéto iniciativy v kontextu bezpečnostní situace v Evropě, tak i otázky financování, institucionálního zakotvení, projektových příležitostí a prvních možných aktivit takové sítě,“ shrnul za pořadatele Petr Stejskal.

Spolu s ním se za CIHOL workshopu zúčastnili Martin Faix, vedoucí centra, a Marko Svicevic. Právě CIHOL a olomoucká právnická fakulta by měly v připravovaném networku hrát výraznou roli.

Pořadatelům se povedlo do Olomouce pozvat osobnosti, které v oblasti práva ozbrojených konfliktů a souvisejících disciplín patří k evropské špičce. Workshop si nenechali ujít například Marko Sassöli, bývalý ředitel Geneva Academy of International Humanitarian Law, Giulio Bartolini z Roma Tre University, Kubo Mačák z University of Exeter, Julia Grignon z Panthéon-Assas université či Robert Heinsch z Leiden University. Dvě zástupkyně měl i Mezinárodní výbor Červeného kříže. „Shodli jsme se na potřebě dál o této iniciativě debatovat a rozvíjet ji. Letos plánujeme další expertní setkání,“ řekl Petr Stejskal.

Uskutečněné setkání, jakož i celá iniciativa k založení sítě jsou součástí vnitřního fakultního projektu s názvem Multidisciplinary Network on International Humanitarian Law. Jeho hlavním řešitelem je Martin Faix. Centrum CIHOL touto činností naplňuje své základní poslání – posilovat aktivní šíření a popularizaci práva ozbrojených konfliktů, propojit akademickou a vojenskou sféru, a to vše v kontextu zhoršující se bezpečnostní situace v Evropě. (eha)

8 fakult
1 univerzita

Kulaté výročí oslavila olomoucká speciální pedagogika

Olomoucká speciální pedagogika si připomněla šedesát let své existence na Univerzitě Palackého. Jubilejní setkání v prostorách Uměleckého centra UP spojilo absolventy, současné studenty i pedagogy a zároveň přilákalo hosty z celé České republiky i ze zahraničí. Oslavy tak nabídl nejen slavnostní atmosféru, ale také prostor k ohlednutí za vývojem oboru, který se v Olomouci dlouhodobě profiluje jako jeden z nejvýznamnějších v tuzemsku.

Hlavní část programu zahájil ředitel Ústavu speciálněpedagogických studií Jiří Langer. Ve svém úvodním vystoupení představil proměny olomoucké speciální

pedagogiky od jejích počátků až po současnost. „Náš ústav nabízí široké spektrum studijních programů a vzdělává téměř dva tisíce studentů,“ uvedl. Na odborně-slavnostní setkání dorazilo více než sto dvacet účastníků, kteří s olomouckou speciální pedagogikou spojili nebo stále spojují významnou část své profesní dráhy – ať už na současném ústavu, nebo na jeho předchůdkyni, katedře speciální pedagogiky.

Program následně pokračoval ve znamení retrospektivy i osobních příběhů. Poetiku a kulturní rozměr oslavám dalo vystoupení Adély Hanákové a Jiřího Kantora, které bylo tlumočeno do znakového

jazyka Pavlem Kučerou. Výrazný prostor dostala také historická reflexe – Milan Valenta přítomné provedl cestou šesti desetiletí plných proměn, výzev i profesního růstu, které postupně formovaly současnou podobu oboru.

Součástí oslav byl rovněž křest speciálněpedagogického a intervenčního centra SPI-CE. Nové centrum si klade za cíl poskytovat komplexní podporu v oblasti speciálněpedagogické intervence a rozšířit možnosti odborné pomoci i spolupráce s praxí. Oslavy šedesátileté tradice tak symbolicky spojily minulost, současnost i budoucí směřování olomoucké speciální pedagogiky. (map)

Osobnosti teologie a filozofie diskutovaly na CMTF o významu trojičního tajemství pro současnost

Řadu uznávaných osobností současné teologie a filozofie přivítala Cyrilometodějská teologická fakulta UP na konferenci Triertium: Trinitární syntéza moudrosti, během níž se hovořilo o významu ústředního principu křesťanské víry, tajemství Nej-

světější Trojice, pro dnešní myšlení, vědu, politiku či umění. Třídenní program, jehož části zaznamenaly i filmové kamery, připravila mezinárodní výzkumná skupina Triertium, která vznikla při katedře filozofie a patrologie CMTF UP.

„Příspěvkům, které zazněly, bylo společné, že propojovaly současné myšlení, vědu, politiku i kulturu přímo s vlastním středem křesťanských tajemství, jímž je dynamická skutečnost trinitární vztahovosti Otce, Syna a Ducha svatého. Díky této odvaze bylo možné ukázat, že problémy, jako jsou fragmentarizace a abstraktnost poznání, oddělení humanitních a přírodních věd nebo politická a kulturní polarizace ve společnosti, se týkají defektního pojetí reality vztahů v nás, mezi námi i kolem nás,“ uvedl koordinátor badatelské skupiny Eduard Fiedler.

Programu, jehož součástí byl i slavnostní večer v olomouckém Arcibiskupském paláci a varhanní koncert v dómu sv. Václava, se zúčastnilo přes 130 teologů, filozofů a dalších badatelů z USA, Jižní Koreje, Mexika, Gruzie, Velké Británie, Francie nebo Německa. Hned dvě veřejné přednášky proslovil generální sekretář Mezinárodní teologické komise Piero Coda, vystoupil také teolog John Milbank, filozofové Rocco Buttiglione a Paweł Rojek nebo domácí Lubomír Žák.

Na základě přednesených příspěvků se připravuje několik odborných publikací, zásadním výstupem podle Eduarda Fiedlera je formální navázání spolupráce s badatelskými centry v Římě, Toulouse, Baltimoru a Austinu. Záběry z konference také budou součástí vznikajícího dokumentárně-uměleckého filmu s trinitární tematikou, který točí tým režiséra Václava Kadrnky. (vim)

Absolventi filozofické fakulty převzali Cenu MŠMT i Edvarda Beneše

Barbora Cupáková a Václav Halásek jsou absolventy Filozofické fakulty UP, na něž může být jejich alma mater po právu hrdá. Prvně jmenovaná získala Cenu ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR v oblasti vysokého školství, vědy a výzkumu pro rok 2025, druhý oceněný převzal prestižní Cenu Edvarda Beneše.

Barbora Cupáková obdržela ocenění v kategorii pro vynikající studenty a absolventy, a to za disertační práci s názvem *19th Century Lied in the Czech Lands: Composers Setting Goethe's Poetry*. Přispěla s ní k opomíjenému tématu německé písně 19. století v českých zemích. Prostřednictvím rozsáhlé studie odhalila i jedinečnou pozici J. W. Goetha v kultuře střední Evropy.

„Převzít toto ocenění je pro mě velká čest. Je to krásné a nečekané završení mých univerzitních studií. Bez nadsázky patří i celé katedře muzikologie, a především mým dvěma školitelům: profesorce Lorraine Byrne Bodley a docentu Jiřímu Kopeckému, kteří mě na mé cestě formovali nejen profesně, ale především lidsky,“

řekla Barbora Cupáková. Absolventka doktorského studijního programu na katedře muzikologie FF UP zaujala svou disertační prací, jež vznikla v tzv. cotutelle mezi Univerzitou Palackého v Olomouci a Maynooth University v Irsku. Platforma dvojího vedení – vůbec první tohoto druhu na katedře muzikologie FF UP – byla logickým navázáním na magisterský studijní program, jenž Barbora Cupáková absolvovala v roce 2014 s vynikajícím prospěchem na irské univerzitě.

Václav Halásek, absolvent katedry historie, uspěl v soutěži o Cenu Edvarda Beneše, a to v kategorii 20. století. Ocenění převzal za práci s názvem *Poválečný odsun německého obyvatelstva a reflexe nacistické okupace v kronikách farností bývalého níseckého komisiariátu vratislavské diecéze*. „Upřímně jsem to vůbec nečekal. Velmi mě překvapilo pozitivní hodnocení od mého vedoucího, pana doktora Pavla Kreisingera, jenž mě i povzbudil, abych práci do soutěže přihlásil. Právě jeho zásluha je na tomto ocenění pro mě zásadní,“ shrnul. (map)

První kniha věnující se sexualitě ve sportu vznikla na fakultě tělesné kultury

Užitečného pomocníka pro utváření bezpečného prostředí ve sportu získali trenéři a sportovní činovníci a také rodiče v nové publikaci *Sexualita ve sportu*, která je první takto zaměřenou příručkou u nás. Trojice autorů z Fakulty tělesné kultury UP Dana Štěrbová, Zbyněk Svozil a Petr Krol v ní přináší nejen výsledky svého výzkumu, ale také modelové rizikové situace, případy z médií i doporučení pro praxi.

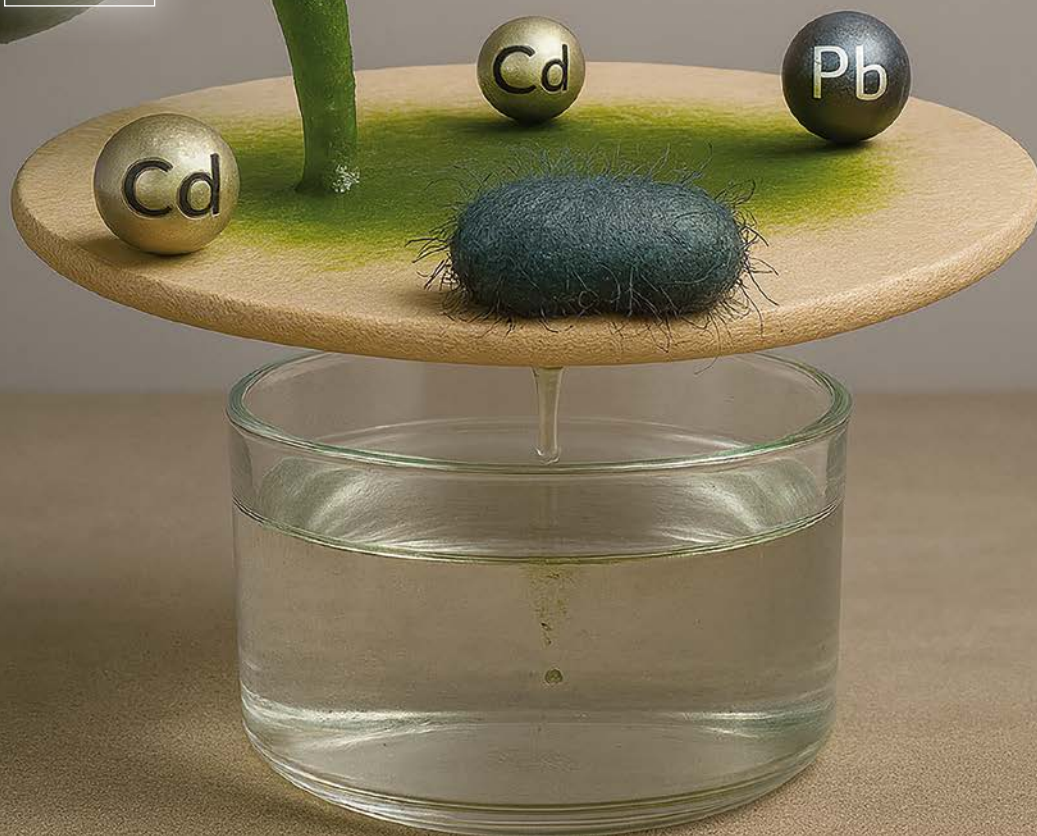
„Nebylo vůbec snadné takto zaměřenou knihu dát dohromady tak, aby byla poučná, odborná a zároveň čtivá. Myslím ale, že se nám povedlo vytvořit něco, co je využitelné v rámci tzv. safeguardingu na úrovni sportovních svazů a s ohledem na blížící se zavedení dětských certifikátů pro pracovníky s dětmi,“ uvedla klinická psychologka Dana Štěrbová s tím, že v knize otevřeli a dali do kontextu témata, se kterými se trenéři den-

ně setkávají, ale kterým se u nás dosud nikdo v tomto rozsahu odborně nevěnoval.

Z pohledu psychologického a pedagogického, ale i z pohledu vlastní trenérské zkušenosti se věnují problematice komunikace, doteků, sexuálního obtěžování a zneužívání nebo groomingu. Součástí jsou i doporučení pro prevenci a vybrané dokumenty, jako například Kodex chování trenéra ve vztahu k sexualitě nebo Desatero bezpečí ve sportu. „Velký prostor jsme věnovali také některým reálným případům. Zajímali jsme se, jak dopadly, a analyzovali, jak o nich média informovala a jak byly tyto zprávy vnímány, jestli například nedocházelo ke vzniku morální paniky,“ přiblížil Zbyněk Svozil, plavec a dlouholetý trenér.

„Zároveň tu čtenáři najdou i otázky, které slouží nejen k ověření pochopení toho, co četli, ale především k zamyšlení nad předloženými tématy. Naším cílem je totiž i to, aby se sportovní veřejnost naučila o těchto věcech přemýšlet a mluvit,“ dodal třetí z autorů, školní a sportovní psycholog Petr Krol, ke knize, která vyšla u nakladatelství Grada Publishing. (vim)

Membrána odstraní z vody nebezpečné bakterie i těžké kovy

Nebezpečné bakterie i toxické těžké kovy odstraní z vody v jediném kroku filtrační membrána, kterou vyvinuli spolu s dalšími kolegy vědci z Českého institutu výzkumu a pokročilých technologií (CATRIN) Univerzity Palackého. Na rozdíl od stávajících technologií si s kombinovaným znečištěním poradí bez zdroje energie či chemikálií, jež se běžně pro dezinfekci vody používají.

Základem technologie jsou běžně dostupné a levné filtrační membrány. Na ně vědci nanесли uhlíkový materiál grafen doplněný o speciální chemické pastě, do nichž se chytají těžké kovy i bakterie.

„Použili jsme grafen modifikovaný karboxylovými skupinami, které účinně zachycují těžké kovy, jako je olovo a kadmium. V další vrstvě membrány jsme využili podobný grafenový materiál s ionty manganu. Tyto ionty mají silnou chemickou vazbu na bakterie, což jsme již prokázali v rámci nedávného výzkumu atomárních antibiotik,“ uvedl autor konceptu Radek Zbořil, jenž spolu s dalšími spoluautory technologii představil v prestižním časopise Chem.

Vyvinuté filtrační membrány fungují i v poloprovozním měřítku, což umožňuje jejich nasazení v praxi. „Technologie dosa-

Celý proces je velmi jednoduchý, což umožňuje jeho využití i v oblastech bez přístupu k elektrické energii.

huje účinnosti filtrace přes 99,999 procenta proti širokému spektru mikroorganismů v destilované, kohoutkové i říční vodě. Membrány navíc vykazují vysokou kapacitu pro zachycování těžkých kovů, a splňují tak přísné legislativní limity. Celý proces je velmi jednoduchý, což umožňuje jeho využití i v oblastech bez přístupu k elektrické energii. Technologie je levná na údržbu, membrány lze snadno a efektivně regenerovat pro opakované použití," vysvětlil první autor studie David Panáček.

Díky jednoduché konstrukci a cenově dostupným materiálům se nová technologie ukazuje jako levná alternativa k tradičním metodám úpravy vody, které jsou složité a energeticky náročné. Tento přístup

navíc představuje zcela nový koncept ve filtrační dezinfekci vody.

„V naší technologii neřešíme velikost pórů, ale spoléháme na chemické vlastnosti iontů manganu, které se silně váží na bakterie. To nám umožňuje efektivně odstraňovat i problematické kmeny, jako je například *Pseudomonas aeruginosa* známá svou schopností vytvářet biofilmy v potrubích a filtrech. To má obrovský potenciál pro zlepšení dezinfekce vody v nemocnicích nebo potravinářských závodech,“ dodal Milan Kolář z Lékařské fakulty Univerzity Palackého, který se na výzkumu podílel.

Těžké kovy se dostávají do povrchových vod z průmyslové výroby nebo těžby, zatím-

co bakterie často pocházejí z nedostatečně čištěných odpadních vod, zemědělské činnosti a dešťových splachů. Tradiční postupy pro odstranění těchto kontaminantů jsou technologicky náročné a finančně nákladné. Cílem vědců proto bylo zjednodušit složitý proces úpravy vody a vyvinout levnou technologii, která dokáže odstranit oba typy znečištění v jediném kroku. Uplatnění by mohla najít například při čištění odpadních vod v průmyslových oblastech, zajištění pitné vody v rozvojových zemích nebo poskytování rychlých a efektivních řešení v krizových situacích, jako jsou válečné konflikty nebo přírodní katastrofy, kdy je omezený přístup k elektrické energii.

Co pro nás znamená příroda? Nový výzkum ukazuje, že víc než jen místo k odpočinku

Do přírody chodíme z mnoha důvodů. Někdo se chce odtrhnout od každodenního shonu, další se potřebuje nadechnout, projít se nebo jen být chvíli sám se sebou. Právě tyto nehmotné přínosy přírody dnes vědci označují jako kulturní ekosystémové služby. Nová publikace výzkumu realizovaného ve spolupráci katedry rozvojových a environmentálních studií Přírodovědecké fakulty UP a Ústavu výzkumu globální změny AV ČR (CzechGlobe) ale ukazuje, že pozitivních přínosů pobytu v přírodě je mnohem víc, než se běžně předpokládá.

„Průzkum jsme prováděli mezi návštěvníky ve dvou chráněných krajinných oblastech – v Litovelském Pomoraví a Moravském krasu. Mimo jiné jsme se ptali, proč zdejší přírodu navštěvují, co tam cítí a co pro ně tato krajina znamená. Nešlo nám tedy jen o často zkoumanou turistiku nebo rekreaci, ale také o další dimenze vztahu lidí k místům, která navštěvují,“ uvedl Jan Daněk z katedry rozvojových a environmentálních studií.

Z průzkumu vyplynulo, že lidé v těchto krajínách čerpají velmi široké spektrum nehmotných přínosů. Vedle rekreace a es-

tetického požitku se v odpovědích objevoval také pocit sounáležitosti s místem nebo naplnění potřeby spojení s přírodou. Právě toto spojení patřilo k nejčastěji zmiňovaným přínosům, přestože dosud nebylo běžně považováno za samostatnou kulturní ekosystémovou službu. Významnou roli hrály také přínosy pro duševní a fyzické zdraví, tedy to, že pobyt v krajině pomáhá lidem cítit se lépe, vyrovnaněji a spokojeněji.

Výzkum identifikoval celkem devatenáct různých kulturních ekosystémových služeb, což ukazuje, jak bohatý a rozmanitý je vztah lidí ke krajině. „Tyto hodnoty přitom nelze snadno změřit nebo převést na čísla, přesto hrají zásadní roli v kvalitě lidského života. Krajina pro nás není jen prostorem, kde se pohybujeme, ale místem, které utváří naše emoce, identitu i způsob, jakým vnímáme sami sebe,“ doplnil Tomáš Daněk z katedry rozvojových a environmentálních studií.

Autoři studie upozorňují, že právě tyto méně viditelné přínosy bývají v plánování a ochraně krajiny často přehlíženy. „Pozornost se obvykle soustředí na turistiku, ekonomické využití nebo estetickou hodnotu, zatímco terapeutické účinky, pocit domova nebo hlubší vztah k místu zůstávají v pozadí. Přitom právě tyto aspekty často rozhodují o tom, proč jsou pro nás určitá místa tak důležitá,“ uzavřel Luboš Slovák z katedry rozvojových a environmentálních studií. (cho)

foto: Jan Daněk

Obézních dětí přibývá, s vnímáním vlastního těla souvisí duševní zdraví

Více než pětina českých dospívajících má nadváhu nebo obezitu a jejich počet neustále roste. Podle nejnovějších dat mezinárodní epidemiologické studie HBSC (Health Behaviour in School-aged Children), kterou v České republice garantuje řešitelský tým z Univerzity Palackého, se s vyšší hmotností potýká téměř každý třetí chlapec a každá šestá dívka. Studie navíc odhalila spojitost mezi vnímáním vlastního těla a duševním zdravím dětí.

„Nárůst počtu dětí s nadváhou a obezitou se neděje skokově. Je mírný, ale kontinuální, plíživý. Česká populace si na to vizuálně zvyká a fakt, že na ulicích potkáme více a více dětí s kily navíc, nejspíš neregistrujeme. Od roku 2010 přitom přibýlo o více než polovinu dětí s obezitou – ze 4 % na dnešních 6,3 %,“ varuje Michal Kalman z Institutu sociálního zdraví (OUSHI) Cyrilometodějské teologické fakulty UP.

Data ukazují i na výrazné socioekonomické a regionální rozdíly. Nadváhou a obezitou jsou více ohroženy děti z ekonomicky hůře situovaných rodin, roli hraje například i navštěvovaná škola – žáků základní školy se riziko týká více než gymnazistů. Co se týče regionů, největší pravděpodobnost nadměrné hmotnosti se týká dětí z Ústeckého kraje, naopak nejlépe si v tomto ohledu vede Zlínský kraj.

Studie odhalila i silnou souvislost mezi vnímáním vlastního těla a duševním zdravím dospívajících. Ačkoliv se polovina z nich cítí se svou postavou spokojena, téměř třetina 13- a 15letých dívek hodnotí vlastní hmotnost negativně. Dívky si všímají vyšší hmotnosti vlastního těla častěji než chlapci, přestože nadváhou trpí méně často. U chlapců naopak převládají spíše ti, kteří se cítí příliš hubení.

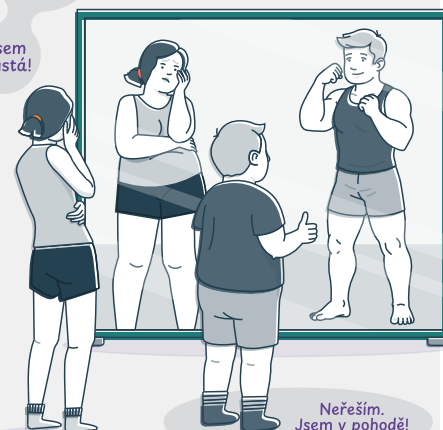
Výzkumníci děti rozdělili do čtyř kategorií. Nejvyšší míru duševní pohody vykazují skupiny „štíhlých realistů“, kteří mají přiměřenou hmotnost a cítí se ve svém těle dobře, a dětí, které „kila navíc neřeší“. Mezi těmito dvěma skupinami nejsou v indikátorech duševního zdraví zásadní rozdíly. Naopak „realisté s kily“, kteří si jsou své vyšší hmotnosti vědomi, a zejména „štíhlí a nejistí“, kteří jsou i přes normální hmotnost nespokojeni se svou postavou, čelí výrazně vyššímu riziku psychických obtíží, jako jsou depresivní stavy, snížená životní spokojenost, pocity podrážděnosti, nervozity nebo osamělosti. Tyto skupiny navíc častěji sahají po návykových látkách (cigarety a alkohol).

Do výzkumu se zapojilo téměř 15 tisíc dětí z 250 škol různého typu v celé ČR, podpořila EU z Operačního programu Jan Amos Komenský – Špičkový výzkum prostřednictvím projektu DigiWELL.

Ne, možná na tebe útočí hormony, rostou ti prsa a mění se ti tělo...

● Jak se cítíš ve svém těle?

Jsem tlustá!

Možná pár kilo navíc máš, zkus se třeba začít víc hýbat.

ČTYŘI KATEGORIE BODY IMAGE U DĚTÍ A TEENAGERŮ V ČESKU

Štíhlí realisté

67 %

Normální postava, v níž se cítí dobře.

Realisté s kily

14 %

Mají kila navíc a vědí o tom.

Kila navíc neřeší

9 %

Vyšší hmotnost, ale problém nevnímají.

Štíhlí a nejistí

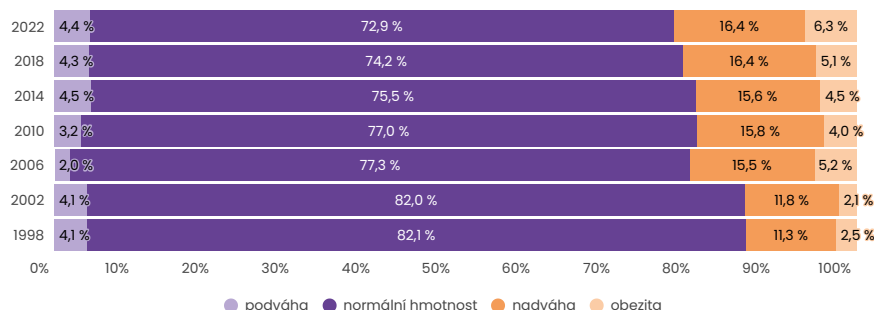
11 %

Jsou v normě, ale nespokojeni.

Vlastní postavu hodnotí jako příliš hubenou 27 % kluků.

Co má největší vliv na hmotnost? Strava, Spánek, Pohyb, Psychika.

Relativní podíl českých dětí dle kategorie BMI (1998–2022)

text: Milada Křížková Hronová
foto: Jakub Čermák

v ý z k u m

Kdo trpí úzkostí, která souvisí s klimatickou změnou?

Environmentální žal, ekologická úzkost či solastalgie, pojmy jedenadvacátého století, které vznikly s rostoucí hrozbou klimatické změny. V mnoha souvislostech se jimi zabývá Matěj Mičulka, student doktorského studijního programu Klinická a pedagogická psychologie. Společně s Martinem Kupkou, členem katedry psychologie Filozofické fakulty UP, vydal monografii *Ekologická úzkost – obavy z proměn našeho světa*.

„S každým dalším rokem a každou setinou stupně Celsia, která zvyšuje průměrnou teplotu země, roste pro naši společnost hrozba klimatické změny. V monografii se věnuji obavám lidí z této změny,“ říká doktorand z FF UP. Připomíná přitom, že v českém mediálním prostoru se ekologickou úzkostí doposud zabývali Zdeňka Voštová, Jitka Holasová, Jan Krajhanzl či Bohuslav Binka. Kniha Matěje Mičulky a Martina Kupky je v České republice však

první, která se tomuto nesmírně aktuálnímu a dynamicky se rozvíjícímu tématu věnuje z odborného hlediska.

„Nabídli jsme jednu z vůbec prvních psychologických studií, která byla v České republice na téma ekologická úzkost provedena. Obsahuje souhrn dosavadního psychologického bádání v souvislosti s úzkostí z klimatických změn. Tento fenomén představujeme v kontextu dalších psychologických konceptů a teorií. Naše publikace nabízí rešerši pojmů. Věnujeme se i rozdílu mezi těmito pojmy a zabýváme se též souvisejícími psychologickými aspekty. Odborné, ale i laické veřejnosti jsme předložili také komentáře k různým psychologickým přístupům,“ shrnuje Matěj Mičulka, pro něhož bylo uvedené téma stěžejní už v magisterské práci.

„Nynějšího výzkumu se zúčastnilo zhruba čtyři sta respondentů. Výsledky šetření

ukázaly, že je ekologická úzkost mezi odpovídajícími celkově nízká. Nejvíce jsou však ohroženy ženy, dále bezdětní lidé a lidé mladší pětaticeti let. Ohroženi jsou i jedinci, kteří mají osobnostní dispozice zažívat silnou úzkost, dále ti, kteří mají menší pocit smyslu života a často v životě necítí naději. Chci však zdůraznit, že soubor, s nímž jsem pracoval, nebyl reprezentativní, nelze tedy sesbíraná data aplikovat na celou českou společnost. I tak jsem ale získal cenné indicie, z nichž nyní čerpám v dalším výzkumu.“

Podle Matěje Mičulky i jeho kolegy Martina Kupky má více než stošedesátistránková publikace potenciál najít své čtenáře nejen mezi psychology, sociology či filozofy, ale i mezi všemi zástupci oborů, kteří se problematice klimatu věnují. Může oslovit i laické publikum, které zajímá výzkumný pohled psychologie na téma klimatické úzkosti.

Když se Olomouc znovu stala univerzitním městem

Olomouc byla po staletí jedním z nejvýraznějších center vzdělanosti a vědy v českých zemích. Univerzitní tradice tu sahala hluboko do raného novověku – a přesto se v 19. století zdálo, že vysoké učení v Olomouci definitivně končí. V roce 1860 byla tehdejší C. k. Františkova univerzita v Olomouci jako celek zrušena. Zůstala pouze C. k. teologická fakulta a Studijní knihovna. Na návrat univerzitního života si město muselo počkat téměř devadesát let – do února roku 1946.

Obnovu univerzity v Olomouci prosazovali především studenti

Obnovení olomoucké univerzity nepřišlo jako rozhodnutí „shora“. Hlavní impulz vyšel „zdola“, přímo od studentů Masarykovy univerzity a Univerzity Karlovy, které byly během protektorátu Čechy a Morava stejně jako všechny české vysoké školy uzavřené. Už v květnu 1945, tedy těsně po skončení války, vznikl Akční výbor vysokoškolského studentstva, který si vytkl jasný cíl: obnovit olomouckou univerzitu. Do čela této iniciativy se postavil medik Vladimír „Kostka“ Pelikán a jeho úsilí podpořili další studenti. Po několika týdnech vznikl Výbor pro obnovu olomoucké univerzity, který měl zajistit odborné zázemí a získat podporu politických i kulturních elit. Vedl ho lékař Jaroslav Odstrčil.

Politická podpora a snaha oddělit křivdu

Důležitá byla také jednání s politiky, dnešním termínem lobbvání. Když se pak v únoru 1946 v Prozatímním Národním shromáždění republiky Československé projednával vládní návrh zákona o obnovení univerzity, zaznívala konkrétní zdůvod-

nění: České vysoké školy, především Univerzita Karlova a Masarykova univerzita, byly přetížené. Zároveň by pro stát bylo dobré, aby vzniklo další vědecké a kulturní centrum. Poslanec a tehdejší rektor Univerzity Karlovy Jan Bělehrádek kolegům mj. připomněl, že zákon by měl také „odčinit křivdu“, kterou Olomouci způsobilo postupné rušení zdejších fakult za Rakouského císařství.

Zákon, který vrátil Olomouci univerzitu

Dne 21. února 1946 schválilo Prozatímní Národní shromáždění republiky Československé zákon o obnovení univerzity v Olomouci, jímž se „starobylá univerzita olomoucká“ obnovila v plném rozsahu jako „československá státní univerzita v Olomouci s fakultami bohosloveckou, právnickou, lékařskou a filozofickou“. Současně se rozhodlo, že univerzita ponese jméno Františka Palackého jako vyjádření pocty tomuto historikovi a politikovi. Teologické fakultě zůstalo označení (od roku 1919) Cyrilometodějská fakulta bohoslovecká Univerzity Palackého v Olomouci.

Slavnostní otevření a návrat akademických tradic

Univerzita Palackého byla oficiálně otevřena 21. února 1947. Slavnostní akt se konal v olomoucké Redutě a měl mimořádně reprezentativní podobu: zúčastnili se ho prezident Edvard Beneš i předseda vlády Klement Gottwald, spolu s několika stovkami osobností politického a společenského života, včetně řady velvyslanců a vyslanců. Prvním rektorem obnovené univerzity se stal brněnský filozof a sociolog prof. PhDr. Josef Ludvík Fischer. Olomouc se tak mohla opět nazývat univerzitním městem.

JAK SE DĚLÁ RAUT, KDYŽ JE JÍDLO NA PŘÍDĚL

„Slavnostní raut proběhl v arcibiskupské rezidenci. Uspořádat tabuli pro více než 250 prominentních účastníků vskutku nebylo v době přidělového systému jednoduché. Ministerstvo výživy sice uvolnilo pro potřeby UP mimořádný přiděl masa, másla, cukru, vajec a umělého tuku, ale hlavní tíha v zajištění potřebných poživatin spočinula na bedrech jednotlivých příznivců olomoucké univerzity. A tak „sponzoři“ svezli do arcibiskupského paláce krocany, vajíčka, kávu, čaj, ovocné šťávy i desítky kilogramů prvotřídní svíčkové a telecího masa. Aby housky i rohlíky náležitě křupaly, musela firma Otto Siegl prostřednictvím UP požádat Okresní úřad ochrany práce, aby jí udělil povolení pracovat v noci z 20. na 21. února. Také nápoje získala Univerzita Palackého darem – čepoval se Prazdroj a ve štíhlých číších jiskřilo jihomoravské bílé i červené víno, které ochotně dodalo ovocnicko-vinařské družstvo Vinopa z Velkých Pavlovic.“

Zdroj: Pavel Urbášek

Předseda Národního výboru hlavního města Olomouce Václav Stibor-Kladenský oznamuje 21. února 1946 z balkonu radnice, že Prozatímní Národní shromáždění uzákonilo obnovení olomoucké univerzity pod názvem Univerzita Palackého v Olomouci.

Příběh o obnovení olomoucké univerzity je mnohem barvitější, než se píše v tomto textu. Podrobně se mu věnoval zejména Pavel Urbášek, vedoucí Archivu Univerzity Palackého, v řadě knižních, sborníkových a časopiseckých publikací. Autorka tohoto textu čerpal z internetových stránek **Z olomouckých archivů**, připravených emeritním profesorem Jiřím Fialou.

text: Martin Višňa
foto: Jakub Čermák

portrét

A portrait of a woman with reddish-blonde hair and glasses, wearing a white lab coat. She is standing behind a glass railing, smiling slightly. The background is a bright, out-of-focus indoor space with large windows and some greenery.

Imunoložka Eva Kriegová

Těším se na budoucnost s umělou
inteligencí, musíme ale více
podporovat mladé vědce a vědkyně

Eva Kriegová (* 1968)

Docentka lékařské imunologie na Ústavu imunologie Lékařské fakulty UP a Fakultní nemocnice Olomouc, kde vede multidisciplinární skupinu zaměřující se na imunologické a genetické biomarkery. Podílí se na výuce imunologie a imunogenetiky pro budoucí lékaře, porodní asistentky a optometristy, garantuje doktorský studijní program Bioinformatika a výpočetní biologie. Je také garantkou pracoviště Centrální sekvenace FNOL. Studovala na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze, doktorské studium absolvovala na Vídeňské univerzitě. Od roku 1996 působí na LF UP a FNOL, původně jako vědecká pracovnice Hemato-onkologické kliniky, později se stala členkou Ústavu imunologie. V roce 2017 úspěšně završila habilitační řízení. Za svoji práci získala několik ocenění, vedle Ceny děkana LF UP například Cenu ministra zdravotnictví za vědu a výzkum nebo jako školitelka Cenu Wernera von Siemense. Magazín Forbes ji zařadil do výběru Top vědkyně Česka 2025.

Zápal pro věc by jí leckdo mohl závidět. Když mluví o své práci, nemusí ani přiznávat, že je pro ni i koníčkem. Její výzkumná skupina rozkročená mezi imunologií, genetikou a bioinformatikou přispívá k tomu, aby léčebné postupy více zohledňovaly individuální dispozice pacientů a principy tzv. precizní medicíny. Nejen toto mezioborové propojení a jeho výsledky přinesly Evě Kriegové z Ústavu imunologie Lékařské fakulty UP a Fakultní nemocnice Olomouc zařazení ve výběru Top vědkyně Česka 2025 v magazínu Forbes.

„Velmi si toho vážím. Zároveň si ale uvědomuji, že je třeba více podporovat mladé kolegy a kolegyně, aby se takových poct dostávalo jim a jejich výsledky byly vidět,“ říká.

Na vědeckou dráhu se olomoucká rodačka nevydala tak úplně z vlastní vůle. Přemýšlela totiž o kariéře učitelky, okolností před rokem 1989 ji ale dovedly ke studiu enzymového inženýrství. Když později ledy totality pukly, využila možnosti pracovat na diplomové práci v Rakousku a následně na Vídeňské univerzitě absolvovala i doktorát z biochemie.

„Byla jsem tam po revoluci první oficiálně registrovaný student z Československa. Pro mě to byla velká změna. Kolektiv byl sice velice vstřícný, ale začala jsem dělat jiný obor, pletla se mi němčina a angličtina, neznala jsem počítače, které byly v laboratoři, kde jsem pracovala – vždyť u nás jsme ještě chodili s děrnými štítky. Jiný byl také přístup ke studentům, důraz se kladl

na samostatnost, vlastní aktivitu, odpovědnost,“ vzpomíná Eva Kriegová.

Ačkoliv měla nabídky v Rakousku zůstat, po obhájení disertační práce se vrátila do Olomouce, kde svoji kariéru spojila nejprve s Hemato-onkologickou klinikou a od roku 2003 s Ústavem imunologie, kde vede vlastní výzkumnou skupinu sestávající z mladých vědců a doktorandů. Jedním ze stěžejních pojmů jejich práce je biomarker coby označení parametrů, které odborníkům prozradí, jakou bude mít pacient diagnózu, prognózu nebo jestli u něj bude konkrétní lék fungovat.

„Velmi se těším na nastávající éru s umělou inteligencí, protože díky ní budeme schopni biomarkery a další data nakombinovat a předpovídat, jaká léčba bude pro pacienta nejvhodnější a jak se pacientův stav bude vyvíjet během let. Vracíme se tak k personalizované medicíně. Protože veškerá léčba bude do budoucna imunologická, potřebujeme pochopit imunitní systém, který ještě neumíme zcela vytěžit. S využitím AI budeme však schopni generovat hypotézy k ověření. Ta perspektiva je nesmírná a bude z toho profitovat pacient i lékař,“ hledí Eva Kriegová s nadšením dopředu.

Za pozornost ale stojí i roky minulé. Ve spolupráci s informatiky z Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava se podařilo uvést v život doktorský studijní program Bioinformatika a výpočetní biologie, který brzy bude mít první absolventy.

„Díky grantu jsme také vybavili laboratoře a získali kvalitní výpočetní server v Ostravě, takže máme dostatečnou kapacitu pro naše analýzy,“ dodává.

Řadu zajímavých výsledků přinesly spolupráce s klinickými pracovišti olomoucké fakulty. S týmem přednosta hemato-onkologie Tomáše Papajíka se například podílí na mezinárodním projektu Horizon izraelské Telavivské univerzity, který se zaměřuje na včasnou detekci a screening hematologických malignit. Dřívější výzkumy mimo jiné daly vzniknout online kalkulátoru pro nastavení citlivosti sekvenování při diagnostice nebo nástroji pro detekci velkých změn v genomu.

S přednostou ortopedie Jiřím Gallem se zase například věnovali využití imunitních buněk pro zpřesnění diagnostiky osteoart-

róz a imunologické podstatě komplikací po totální endoprotéze. Významně Eva Kriegová spolupracuje i se III. interní klinikou v oblasti autoimunitních onemocnění nebo s klinikou plicních nemocí, kde se podílela například na výzkumu tzv. long covidu. „Mám velké štěstí pracovat v oboru, který je pro medicínu nezbytně důležitý, a že se mi podařilo navázat spolupráci s řadou vynikajících odborníků, jichž si velmi vážím,“ stručně shrnuje.

„Nesmírně mě také baví práce s mladými vědkyněmi a vědci. Co se týče našeho týmu, snažím se jim vytvořit co nejpríznivější podmínky pro jejich rozvoj. Nemají to dnes totiž vůbec snadné. V tomto kontextu se ale třeba musí změnit i dosavadní nastavení mateřské dovolené. Sama vím, jak těžký byl návrat po čtyřech letech,“ dodá-

vá docentka, která před nedávnem společně se svou tehdejší doktorandkou a nyníjší kolegyní Annou Petráčkovou obdržela Cenu Wernera von Siemense za nejlepší disertační práci.

Přestože bádáním v laboratoři a věcmi okolo Eva Kriegová doslova žije a navíc se také aktivně jako členka Akademického senátu LF UP zajímá o dění na fakultě, celé dny na Teoretických ústavech netráví. Volný čas se snaží trávit s rodinou, ve formě se udržuje jógou nebo plaváním a vyrazí také za hudbou – potkat ji můžete v Bounty Rock Café, ale i na větších koncertech, mimo jiné si nedávno s manželem naživo užili legendární Alice Cooper a Kiss. Jak ale poznamenává, tím největším koníčkem je její práce. „Přála bych každému, aby to tak měl – aby dělal, co ho opravdu baví.“

**„Mám velké štěstí
pracovat v oboru, který
je pro medicínu nezbytně
důležitý, a že se mi podařilo
navázat spolupráci s řadou
vynikajících odborníků, jichž
si velmi vážím. Nesmírně mě
také baví práce s mladými
vědci.“**

Anna Petráčková
dřívější doktorandka, nyní
kolegyně z Ústavu imunologie
LF UP a FNOL

Docentku Evu Kriegovou znám od roku 2015, kdy jsem se stala její doktorandkou. Během let úzké spolupráce jsem měla možnost poznat její široký profesní přehled, schopnost nahlížet na věci v širších souvislostech, nadšení pro vědu a obrovskou pracovitost. To se odrazilo v jejích vědeckých úspěších a v tom, že dokázala vybudovat z nuly skvělý výzkumný tým s fungující mezioborovou spoluprací. Eva je pro mne nejen výbornou vedoucí a profesní inspirací, ale také člověkem, kterého si velmi vážím po lidské stránce.

Tomáš Papajík
přednosta Hemato-onkologické
kliniky FNOL a LF UP, předseda
Akademického senátu LF UP

Evu Kriegovou znám od jejího počátečního působení na Hemato-onkologické klinice FNOL a LF UP. Vzhledem ke zkušenostem z práce v moderní zahraniční laboratoři byl její příchod významným posílením kvalit pracoviště. Brzy jsme se domluvili na spolupráci na polí ne-Hodgkinových lymfomů a později i chronické lymfocytární leukémie a poznal jsem její nadšení pro společný laboratorně-klinický výzkum, jehož výsledky jsme nejen publikovali v zahraničí, ale aplikovali do praxe. Eva byla vždy vizionářka s obrovským entuziasmem, ale zároveň pracovitostí, díky níž věci posunovala úspěšně do cíle. Pojí mě s ní také řada pohledů na člověka a jeho hodnoty, názory na etiku či dění ve světě. Naše rodiny se díky (nejen) podobnému věku našich dětí potkávají i mimo naše pracoviště, vzpomínám na spoustu sezon strávených na sjezdovkách v Rakousku a Itálii nebo společných posezení na zahradě při grilování nebo návštěv o Vánocích. Eva nás vždy vítala se svým typickým úsměvem, sršící energií.

Prezident ocenil za zásluhy Františka Kopřivu a Jana Dvořáka

Mezi osobnostmi, jejichž zásluhy a výsledky práce u příležitosti výročí vzniku Československa ocenil prezident ČR Petr Pavel, byl i profesor Dětské kliniky Lékařské fakulty UP a Fakultní nemocnice Olomouc František Kopřiva a učitel a absolvent Fakulty tělesné kultury UP Jan Dvořák.

František Kopřiva, který patří k zakladatelům dětské pneumologie u nás, obdržel medaili Za zásluhy o stát v oblasti vědy a zdravotnictví. „Ocenění vnímám jako ohodnocení práce celé naší kliniky a hlavně svých kolegů, kteří pečují o dětské pacienty a jejich zdraví. Nominace mě překvapila a přijímám ji s veškerou pokorou,“ uvedl. Uznávaný lékař je absolventem LF

UP a soustředí se především na diagnostiku a léčbu dětí s alergickými chorobami, s poruchami imunitního systému a nemocemi dýchacího ústrojí. Jeho přínos medicíně připomněl i magazín Forbes, který Františka Kopřivu zařadil do aktuálního přehledu 50 nejlepších lékařů Česka.

Za zásluhy v oblasti výchovy a školství byl prezidentem ČR oceněn také Jan Dvořák, učitel Základní školy Jeseník a skautský vedoucí, který již během studia na Univerzitě Palackého založil projekt Politika nejen pro mladé, dlouhodobě přispívající ke zvýšení zájmu mladých lidí o veřejné dění. Udělení prezidentské medaile na svém Facebooku označil za „naprostý šok“

s tím, že chtěl jen stravitelně a pochopitelně přiblížit politiku mladým. „Je to pro mě velká čest a vnímám to i jako obrovské ocenění dobrovolnictví, nesobectví a zájmu všech současných i minulých členů projektu,“ napsal absolvent Fakulty tělesné kultury UP.

Prezident ČR udělil či propůjčil státní vyznamenání a udělil medaile Za zásluhy a Za hrdinství celkem 48 osobnostem. Byla mezi nimi například zesnulá předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Dana Dráblová nebo dramatik, scenárista a spoluzakladatel Divadla J. Cimmrmana Zdeněk Svěrák. (vim)

Prestižní vyznamenání Belgického království převzal Wilken Engelbrecht

Řád koruny, vyznamenání Belgického království, obdržel vedoucí katedry nederlandistiky filozofické fakulty profesor Wilken Engelbrecht. Získal jej za služby prokázané belgickému státu, zejména za zásluhy ve veřejném sektoru.

Řád koruny se uděluje v pěti třídách, dále v pěti nižších stupních, Wilken Engelbrecht jej získal v třetí nejvyšší třídě, v hodnosti Komandér. „Je to pro mě obrovská čest, moc si tohoto ocenění vážím. Řád koruny se uděluje v několika kategoriích, tu nejvyšší dostávají běžně jen hlavy státu, druhou nejvyšší pak politici a vojáci. Běžný smrtelník dostává za velké zásluhy nanejvýše hodnost Zlaté palmy či Rytíře, a to často při odchodu do důchodu. Za co jsem si já zasloužil tak vyso-

ké ocenění, hodnost Komandéra, opravdu nevím,“ uvedl laureát ocenění.

Profesor Wilken Engelbrecht je přední osobností nederlandistiky ve střední Evropě, vyznamenání mu bylo uděleno za jeho neúnavnou oddanost nizozemskému jazyku a kultuře. On sám pak popsal, že vyznamenání obdržel za (znovu)založení nederlandistiky v Olomouci a Bratislavě, za podporu a rozšíření oboru, mimo jiné za založení platformy česko-slovenských nederlandistů v roce 1994 a za (spolu)založení svazu středoevropských nederlandistů v roce 1995. Byl také oceněn za vědeckou, pedagogickou a organizační aktivitu v celé střední Evropě, zejména v České republice, na Slovensku a v Polsku. (map)

Při vývoji revolučního materiálu se vědci inspirovali lidskými enzymy

Lidské tělo je nejlepším atomárním inženýrem. Při vývoji technologie, která může změnit průmyslovou výrobu peroxidu vodíku i dalších chemikálií, se o tom přesvědčil mezinárodní tým vedený výzkumníky z CATRIN Univerzity Palackého. Při návrhu fotokatalyzátoru, který zjednoduší výrobní proces, nevyžaduje použití toxických organických rozpouštědel či drahých vzácných kovů a k fungování potřebuje pouze sluneční energii, kyslík a vodu, se vědci inspirovali lidskými enzymy. Prestižní časopis Nature Communications práci zařadil mezi 50 nejvýznamnějších vědeckých objevů loňského roku.

„Naším cílem bylo připravit materiál, který dovolí efektivní, ekologickou a levnou výrobu peroxidu vodíku, jedné z nejdůležitějších průmyslových chemikálií. Při vývoji fotokatalyzátoru jsme se inspirovali strukturou a chováním enzymů v lidském

těle. Výsledkem je technologie, která nevyžaduje toxická organická rozpouštědla ani drahé vzácné kovy a využívá levný materiál na bázi uhlíku, dusíku a mědi, jenž funguje ve vodě pouze s použitím slunečního záření a vzdušného kyslíku,“ řekl vedoucí týmu a jeden z autorů studie Radek Zbořil.

Při vývoji napodobili čeští vědci funkci cytochromu c oxidázy – enzymu, který lidským buňkám umožňuje získávat energii přenosem elektronů na kyslík. K tomuto přenosu využívá atomy mědi ve své struktuře, a právě tento mechanismus vědci velmi přesně napodobili. Nový fotokatalyzátor umožňuje až o dva řády vyšší produkci peroxidu vodíku v porovnání se všemi dosud publikovanými systémy, čímž se přibližuje průmyslovým požadavkům. Materiál je navíc zcela netoxický, dobře recyklovatelný a opakovaně použitelný při výrobě. (srd)

Studentky fakulty zdravotnických věd ovládly Prestižní soutěž MedGames

Jubilejní desátý ročník mezinárodní soutěže studentů všeobecného lékařství a ošetrovatelství s názvem MedGames ovládly studentky ošetrovatelství na Fakultě zdravotnických věd UP. Natálie Benešová a Bianka-Mária Neomániová získaly prvenství, Erika Kreuzerová a Pavla Sopuchová stříbro.

Soutěž se již tradičně konala na půdě Jesseniovy lékařské fakulty Univerzity Komenského a Univerzitní nemocnice Martin. Letošního ročníku se zúčastnilo 16 týmů z České republiky a Slovenska. Účastníci si vyzkoušeli zásah lékařských a zdravotnických složek při hromadném neštěstí, první ošetření novorozence s hy-

poxií po císařském řezu či převaz externích fixátorů.

Pro Natálii a Bianku-Márii šlo o premiérovou účast na MedGames – a rovnou zlatou. „Jely jsme si to hlavně užít, nasbírat nové zkušenosti a získat tipy a triky do praxe od našich sousedů ze Slovenska. Často jsme narazily na lehce odlišné ošetrovatelské postupy nebo odlišnosti v kompetencích u záchranářů. Nebudu lhát, všechny ty pochvaly jsem si užívala. Je potřeba studenty ošetrovatelství chválit. Někteří ani netuší, jak moc jim to dodá sebevědomí a pocit, že to, co dělají, dělají správně a s láskou,“ zdůraznila Natálie Benešová. „Vůbec jsem si nemyslela, že bychom to mohly dotáhnout na první místo, ale bylo to takové krásné zakončení dvou poměrně náročných a intenzivních dnů,“ doplnila Bianka-Mária Neomániová.

Zlatým a stříbrným účastnicím MedGames pográtulovala i přednostka ústavu ošetrovatelství FZV UP Daniela Bartoníčková. „Obsadit stupně vítězů v tak náročné a odborně prestižní soutěži, jakou MedGames bezpochyby je, představuje mimořádný úspěch. Jsem hrdá, že se studenti ústavu ošetrovatelství zúčastnili soutěže již potřetí a opět potvrdili vysokou úroveň znalostí, praktických dovedností i schopnost týmové spolupráce,“ uvedla. (dkr)

Univerzita Palackého má novou profesorku a profesory

Lékařka Jana Petřková a přírodovědci Petr Bednář, Radovan Herchel, Petr Marek a Tomáš Masopust převzali své jmenovací dekrety v závěru loňského roku během slavnostního aktu v pražském Karolinu.

Profesorka kardiologie Jana Petřková, která působí na Lékařské fakultě UP a ve Fakultní nemocnici Olomouc, se zaměřuje na onemocnění srdce a cév, především aterosklerózu, zajímají ji aplikace genetiky v kardiologii a problematika náhlé srdeční smrti. Zabývá se také možnostmi zlepšení genetické diagnostiky srdečních onemocnění a jejich praktickým využitím v lékařské praxi.

Petr Bednář je vedoucím katedry analytické chemie Přírodovědecké fakulty UP a svůj obor, v němž se věnuje tématům instrumentální analýzy, přiblížil takto: „Analytická chemie je pro mě nástroj, jak otevřít zdánlivě neviditelné struktury světa a proměňovat je ve srozumitelné poznání.“

Chemie, ovšem anorganická, je oblastí zájmu dalšího jmenovaného přírodovědce Radovana Herchela. Studuje magnetické vlastnosti koordinačních sloučenin přechodných kovů a lanthanoidů, zejména látek vykazujících magnetickou bistabilitu.

Kouzlu fyziky, zejména té kvantové, podlehl před časem Petr Marek z katedry optiky PŘF UP. Jak nadneseně o své vědecké práci v oblasti kvantové optiky tvr-

dí, snaží se „přimět fotony, aby se trochu uklidnily a naučily se počítat“.

Posledním z olomouckých přírodovědců, kteří v Karolinu převzali jmenovací dekret, je Tomáš Masopust z katedry informatiky. Zabývá se mimo jiné studiem vlastností matematických modelů systémů založených na diskretních událostech z hlediska jejich výpočetní, algoritmické a stavové složitosti.

Nejvyšší akademické hodnosti dosáhli také lékaři Václav Procházka a Peter Ihnát z Ostravské univerzity a Fakultní nemocnice Ostrava a Kamil Zeleňák z lékařské fakulty ve slovenském Martině a teologové Rudolf Svoboda z Jihočeské univerzity a David Vopřada z Univerzity Karlovy, kteří profesorské řízení absolvovali na UP a byli jmenováni na návrh Vědecké rady UP. (vim)

Souborná edice korespondence Bohuslava Martinů se dočkala křtu

V Kapli Božího Těla Uměleckého centra Univerzity Palackého se uskutečnil slavnostní křest rozsáhlé ediční řady korespondence Bohuslava Martinů. Dvanáctisvazková bilingvní edice, vznikající od roku 2008 pod vedením týmu Univerzity Palackého, představuje dosud nejrozsáhlejší soubor publikovaných dopisů skladatele.

Série dvanácti knih, obsahujících dopisy skladatele Bohuslava Martinů, zachycuje skladatelovu korespondenci s různými adresáty – od rodiny a přátel přes interprety, dirigenty a umělecké instituce až po významné osobnosti hudebního života 20. století. Edice nabízí více než sedm stovek dopisů a je doplněna kritickým aparátem, komentáři, poznámkami a faksimilemi originálních rukopisů. Za její přípravou stojí

autorský tým ve složení Vít Zouhar, Gabriela Coufalová, Jaromír Synek a Gabriela Žatková, všichni z katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Palackého.

„Jsem velmi rád, že jsme díky opakované a dlouhodobé podpoře Grantové agentury České republiky mohli realizovat mnohaletý soustavný primární výzkum a korespondenci Bohuslava Martinů vydat. Evidujeme více než tři tisíce dopisů, které Bohuslav Martinů napsal. Dosud máme vydaných více než sedm set. Mnoho dalších na zpracování a zveřejnění tedy teprve čeká. Určitě bude na místě, když za celý tým vyslovím přání, že bychom byli velmi rádi, kdybychom v této práci mohli pokračovat,“ uvedl Vít Zouhar. (map)

Právnická fakulta se zapojí do významného projektu o podobách konstitucionalismu

Vědci z právnické fakulty se podílejí na významném evropském projektu PARTICON-EU (Participatory Constitutionalism in Europe). Spolu se zahraničními kolegy budou zjišťovat, jak mohou občané aktivně spoluutvářet ústavní systémy a jak tato participace přispívá k posilování důvěry, legitimacy a odolnosti demokracií v Evropské unii.

Projekt, financovaný z programu Evropské komise CERV – Citizens, Equality, Rights and Values, přináší originální koncept „Constitutionalism 3.0“, který spojuje právní teorii, empirický výzkum i občanskou zkušenost. Tento inovativní přístup sleduje, jak se ústavy stávají živými dokumenty – nejen právními texty, ale i prostorem pro dialog mezi státem a společností. Projekt si klade za cíl vytvořit nový nástroj, takzvaný SEC Index (Social Embeddedness of Constitutions Index), který umož-

ní měřit, nakolik jsou ústavy jednotlivých členských států EU zakořeněny ve společnosti a jaké faktory podporují, nebo naopak oslabují jejich legitimitu.

Na projektu spolupracuje excelentní mezinárodní konsorcium vedené Jagellonskou univerzitou v Krakově. Mezi partnery patří mimo Univerzitu Palackého také Univerzita degli Studi di Milano, Centre National de la Recherche Scientifique, Univerzita Komenského v Bratislavě, Eötvös Loránd University Budapest, doplněné o významné evropské nevládní organizace z oblasti lidských práv a demokracie.

Olomoucký tým vede Ondřej Hamulák z katedry mezinárodního a evropského práva. Spolu s ním na projektu spolupracují Lucie Tungul a Ondřej Filipec z katedry politologie a společenských věd a Zdeněk Červíněk z katedry ústavního práva.

Právnická fakulta Univerzity Palacké-
ho bude zároveň vedoucím partnerem pracovního balíčku Participatory Constitutionalism for the Next Generation, který se zaměřuje na vzdělávání a aktivní zapojení studentů do objevování principů participativního konstitucionalismu. (eha)

jazykové okénko

Slova **udržitelný** a **udržitelnost** se někdy používají jako jakási zakladla, která mají zajistit příznivé vnímání určitého produktu nebo projektu. To je ovšem osud všech slov, která jsou v určité době exponovaná, hojně užívaná a zároveň významově dosti široká (vzpomeňme třeba na to, jak se před r. 1989 veřejně zneužívala slova **pokrokový** a **pokrokovost**). Přitom chovat se **udržitelně**, to není nic nového. Způsob, jakým hospodařili naši předkové na svých poličkách i v domácnostech, byl s drobnými výjimkami **udržitelný**. A taková babička ze stejnojmenné knihy Boženy Němcové, ta se chovala možná **udržitelněji** než kdokoli z nás.

Samotná slova **udržitelný** a **udržitelnost** také nejsou v češtině nová, byť měla původně trochu jiný význam než dnes. Podstatné jméno **udržitelnost** je v lístkové kartotéce k Příručnímu slovníku jazyka českého doloženo už k r. 1898, ve výpiscích ze sociálnědemokratického týdeníku *Právo lidu*, kde se mluví o **udržitelnosti** starých poměrů. Přídavné jméno **udržitelný** je pak poprvé doloženo k r. 1906 v teoretických statích básníka, literárního kritika a překladatele Jiřího Karáska ze Lvovic (*...byť nebyla udržitelna Taineova metoda*) a v r. 1907 je doloženo i v novinových článcích od jiných autorů (*Jiná jest však otázka, byl-li by takový stav udržitelný čili nic*).

V novodobých českých textech z posledních tří desetiletí měla slova **udržitelný** a **udržitelnost** frekvenci celkem nízkou – slovo **udržitelný** se vyskytovalo v milionu slov asi desetkrát, slovo **udržitelnost** mělo frekvenci ještě nižší. Zlom přišel, jak si lze ověřit v Českém národním korpusu, v r. 2015, kdy začala frekvence obou slov prudce stoupat – jistě v důsledku systematictější péče institucí i jednotlivých lidí o zodpovědnější přístup k přírodním zdrojům, k nakládání s odpadem aj.

Cizojazyčné ekvivalenty k našemu slovu **udržitelný** a **udržitelnost** dobře ilustrují, jakými specifickými způsoby dané jazyky obohacují svou slovní zásobu. Angličtina ve slově **sustainability** „udržitelnost“ adaptuje dva latinské kořeny (ze slov *sustinēre* „udržovat, podpírat“ a *habilitās* „schopnost“), podobně se chová francouzština, kde je *durabilité* nebo *soutenabilité*, obojí ve významu „udržitelnost“. Němčina (podobně jako čeština) nepřejímá, ale sahá do vlastních zdrojů a využívá při tom předpon a přípon – výsledkem je *Nachhaltigkeit* „udržitelnost“. A třeba polština má zase tendence k víceslovnému vyjádření – „udržitelnost“ se polsky řekne *szanse na przetrwanie, zdolność do podtrzymania* nebo *utrzymanie się na powierzchni*.

Slova udržitelný a udržitelnost patří nepochybně mezi klíčová slova naší doby. Označují něco, co je dosti obecně pokládáno za důležité: uspokojit potřeby dneška tak, aby další generace neunesly následky, např. ve formě ekologických katastrof. Vysoká frekvence slov udržitelný a udržitelnost a jejich popularita přináší ale také určité riziko.

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad *Okolo češtiny* vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Ocenění za výzkum vodíku pro Michala Botka

Mezinárodní společnost pro vodíkovou medicínu a biologii ocenila práci Michala Botka z Fakulty tělesné kultury UP, který se dlouhodobě se svým týmem věnuje zkoumání účinků molekulárního vodíku na lidský organismus. Ocenění převzal na výroční konferenci v Japonsku, kde zároveň vystoupil jako jeden z hlavních řečníků. Během přednášky hovořil o pozitivních účincích užívání vodíku na výkon a snížení únavy sportovců, připomněl výsledky studie týkající se rekonvalescence po covidu-19 nebo studie zaměřené na lázeňské pacienty s revmatickými potížemi. (vim)

Filmouka míří do škol s oficiálním „razítkem“ ministerstva školství

Nejprve cena za nejlepší dětskou knihu na veletrhu v Havlíčkově Brodě. Pak beznádejně vyprodaný první náklad a vydání očekávaného dotisku. A nyní oficiální ministerské „razítko“. Hravá a interaktivní učebnice Filmouka. Průvodce světem filmu a audiovize si už více než dva roky získává čtenářské sympatie učitelů, rodičů i dětí. Nyní ji také ministerstvo školství doporučuje jako vstupenku do světa filmu pro žáky 2. stupně základních škol a nižších ročníků víceletých gymnázií. Schvalovací doložku ve všech Filmoukách avizuje komiksová samolepka. Editorem unikátní publikace je Petr Pláteník, člen Asociace pro filmovou a audiovizuální výchovu, která za nápadem i autorským zpracováním Filmouky stojí. Kniha vyšla ve Vydavatelství UP. (tof)

Velvyslanecké návštěvy

Hned dvě diplomatické návštěvy zažila v posledních měsících UP. Navštívil ji ukrajinský velvyslanec Vasyl Zvaryč, který s rektorem UP Michaelem Kohajdou hovořil nejen o dosavadní spolupráci s Ukrajinou v oblasti vysokoškolského studia, ale i o pomoci, kterou UP poskytuje ukrajinským studentům. Na začátku své mise se v Olomouci představila i velvyslankyně Nizozemského království v ČR Mina Noor. Ta se kromě spolupráce s nizozemskými univerzitami zajímala také o postavení UP v regionu. (map)

Ateneo a americké turné

Smíšený komorní sbor Ateneo UP sbíral standing ovation v USA. Na svém americkém turné absolvoval devatenáct vystoupení, a to ve státech Kentucky, Iowa a Illinois. (map)

Studenti z celého světa v Pevnosti poznání

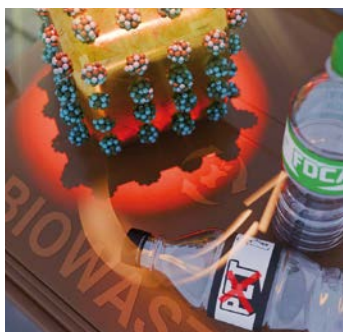

Do Olomouce se sjeli zahraniční studenti a absolventi českých vysokých škol z celé republiky. UP totiž poprvé hostila akci International Student and Alumni Meetup (ISAMOL), kterou pravidelně pořádá Dům zahraniční spolupráce (DZS) a jejímž cílem je výměna zkušeností i navazování nových přátelství. Pro více než 150 účastníků byl připraven bohatý program v Pevnosti poznání. „Zorganizovali jsme také veletrh vysokých škol a regionálních organizací, kde se mohli setkat s partnery, kteří hrají zásadní roli při integraci zahraničních studentů a absolventů,“ uvedla Alena Vyskočilová z Welcome Office UP, která olomoucké setkání ve spolupráci s DZS připravila. (ipu)

kaleidoskop

Nový sluneční katalyzátor přeměňuje biomasu na suroviny pro výrobu bioplastů

Nový typ plazmonického fotokatalyzátoru, jenž dokáže s využitím sluneční energie velmi účinně a selektivně přeměňovat biomasu na klíčové suroviny pro výrobu bioplastů, vyvinuli vědci CATRIN UP ve spolupráci s tuzemskými i zahraničními kolegy. Výsledky výzkumu, které představují významný krok směrem k udržitelnější chemické výrobě, zveřejnil prestižní vědecký časopis Nature Catalysis. Zvolený přístup umožňuje aktivovat kyslík zcela odlišným způsobem než u běžných katalytických systémů. Díky tomu lze reakci vést ve vodném prostředí bez přidavku zásad a zároveň se vyhnout neselektivním reakcím, které by vedly ke ztrátám materiálu. Výsledkem je vysoce účinný a přesně řízený proces vhodný pro budoucí aplikace. (srd)

Lékařská fakulta hostila konferenci Asociace lékařských fakult v Evropě

Vývoj kurikula lékařských fakult s ohledem na zvyšující se důraz na nácvik praktických klinických dovedností, využívání nových technologií ve výuce, etické jednání lékařů a zejména posilování vazeb mezi lékařskými fakultami a vysokými školami a fakultními

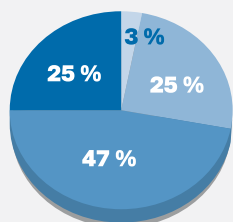
mi/univerzitními nemocnicemi – to jsou některá z témat, která se probírala na prestižní konferenci, během níž Lékařská fakulta UP přivítala odborníky na vzdělávání lékařů nejen z Evropy. „Setkání nesloužilo jen k zamyšlení o aktuálních trendech ve výuce lékařství na vysokých školách, ale umožnilo navázat nové spolupráce, které snad v budoucnu přispějí ke zlepšení výuky a prestiži lékařského vzdělávání v Evropě, v ČR a rovněž v Olomouci,“ uvedl Milan Raška, proděkan LF UP pro zahraniční vztahy. (vim)

Cena za pomoc druhým

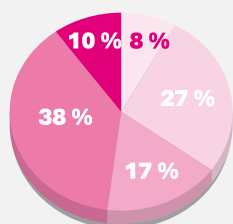
Klára Petříková, studentka sociální pedagogiky na pedagogické fakultě, získala cenu Křesadlo Olomouckého kraje. Ocenění je určeno dobrovolníkům za jejich práci pro druhé. Klára Petříková (na fotce čtvrtá zprava) se v rámci programu Na cestě Sdružení D věnuje podpoře dospívajících, kterým mj. pomáhá získat sebedůvěru pro samostatný život. (vim)

Jak studující zvládají zkouškové? Zeptali jsme se jich

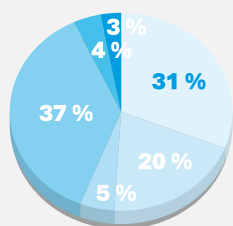
Které z níže položených tvrzení nejlépe vystihuje vaši psychickou pohodu během zkouškového období?

- I cítím se poměrně klidně a vyrovnaně, zkouškové zvládám s přehledem
- Jsem mírně nervózní, ale umím si s tím poradit sám/sama
- Bývám přetížený/á a někdy úzkostný/á
- Zkouškové období je pro mě velmi stresující

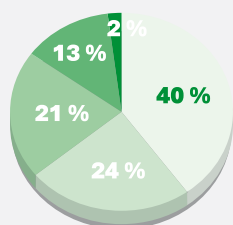
Kdy se během dne učíte?

- Jsem spíše skřivan, vstávám brzy a učím se v první polovině dne, abych měl/a čas na odpočinek večer
- Jsem spíše sova, ráno se dlouho rozjždím a učení nechávám na odpoledne a večer/noc
- Učím se spíše intuitivně podle nálady a potřeby, každý den jinak
- Učím se podle aktuálních možností vzhledem k dalším povinnostem
- Když už se začnu učit, učím se víceméně celý den

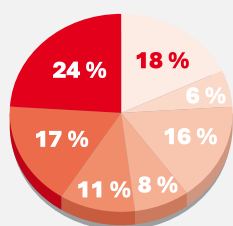
Kde se obvykle učíte? (více možností) *

- Na kolejích/privátu
- V knihovně nebo studovně UP
- V kavárně / veřejném prostoru
- Doma u rodiny
- V přírodě
- Jiné

Jak spíte během zkouškového období?

- Držím si pravidelný režim a chodím spát přibližně ve stejnou dobu jako mimo zkouškové
- Spím, když to zrovna vyjde (režim se mi rozpadá)
- Zkracuji spánek, abych měl/a více času na učení
- Upravím si režim tak, že se učím dlouho do noci
- Upravím si režim tak, že se učím brzy ráno

Co by vám podle vás nejvíce pomohlo zvládat zkouškové období lépe? (více možností) *

- Lepší time management / plánování
- Psychologická podpora ze strany univerzity
- Více prostoru pro odpočinek
- Učící parták
- Tichý prostor na učení
- Zdravější režim (spánek, pohyb, strava)
- Méně tlaku na výkon (např. rozložení zkoušek do delšího časového úseku)

* přepočítáno na 100 %

Studium na vysoké škole přináší řadu výzev: osamostatnění se, převzetí větší míry odpovědnosti za svoje výsledky i život. Zkouškové období bývá nejen testem vědomostí, ale také odhodlanosti a vůle. Jak ho studující zvládají? A jak jim může univerzita pomoci? Na to jsme se jich zeptali v dotazníku.

Že je zkouškové období zátěž na nervy, potvrdila téměř polovina z dotázaných. Často se cítí přetíženi a pociťují úzkost. Více než třetina si stěžuje na nedostatek klidu na učení. Přestože se velká část z nich během zkouškového vrací na učení k rodičům, velká část dotázaných alespoň někdy využívá k přípravě studovny či knihovny UP. Tady ale často naráží na problém s místem. Volají tak po vytváření nových zákoutí k učení, navýšení kapacit studoven, rozšíření jejich otevírací doby či doplnění míst k učení o pohodlnější typy posezení.

Během zkouškového si pravidelný spánkový režim udržuje jen 40 % studujících. Pětina se učí dlouho do noci, čtvrtině se spánkový režim úplně rozpadne.

Pravidelný stravovací režim dodržuje pouze třetina dotázaných. Ostatní pro samé učení zapomínají jíst, či stres naopak kompenzují nadměrným množstvím jídla, především nezdravého. K lepšímu soustředění pomáhá pití kávy a energetických nápojů.

Velkým tématem je (ne)dostupnost odborné psychologické pomoci. Těžké chvíle pomáhá studujícím zvládat promluva s rodinou či přáteli, relaxační a mindfulness techniky. Desetina z nich využívá pomoci psychologů. Jako stresující vnímají přílišný tlak na výkon, způsobený také malým počtem vypsání termínů na jednotlivé zkoušky či jejich kumulací v jednom dni či týdnu, často v rámci jedné katedry.

Zároveň velká část studentů uvedla jako brzdu v podávání lepšího výkonu vlastní tendence k prokrastinaci a neschopnost si věci naplánovat. „UP se podpoře studujících dlouhodobě věnuje, studenti mohou využít síť univerzitních poradenských center. Pomocnou ruku nabízejí i starší spolužáci ve Studentském klubu. Informace zájemci naleznou na speciálním poradenském webu, který funguje jako rozcestník k různým podpůrným aktivitám. Myslíme i na studenty se specifickými potřebami, jimž pomáhá speciální centrum. Na všech místech navyšujeme kapacity tak, abychom mohli dostát narůstající poptávce,“ řekla vedoucí oddělení studentských záležitostí Vladimíra Sedláčková.

V dotazníku odpovídalo 530 studujících. Podrobnější výsledky dotazníku i s odkazy na nabízenou univerzitní pomoc najdete na webu (viz QR kód níže).

PORADENSTVÍ

STUDENTSKÝ KLUB

VÝSLEDKY DOTAZNÍKU

text: Ivana Pustějovská
foto: Jakub Čermák

rozhovor

Michal Šafář

Každý z nás může vyhrát svůj vlastní malý Wimbledon

Nedává univerzální rady pro život. Pomáhá hledat cestu a uvědomit si, co máme, co chceme a co za to (za)platíme. Michal Šafář je sportovní psycholog. Pohybuje se stejně dobře mezi nadějnými malými sportovci, vysokoškolskými studenty i mezi hvězdami – například vítězka tenisového Wimbledonu Petra Kvitová, s níž spolupracoval, hvězdou bezesporu je. Proto také velmi dobře ví, co za takovým úspěchem stojí. Možná právě proto „úspěch“ nepřeceňuje a říká, že záleží na tom, jaký cíl si každý z nás stanoví. Prostě: „Každý z nás může vyhrát svůj malý soukromý Wimbledon.“ Jak a proč, o tom všem v rozhovoru s psychologem, pedagogem a také děkanem (od února už emeritním), který osm let řídil Fakultu tělesné kultury Univerzity Palackého.

— Mám pocit, že žijeme v náročných časech. Snažíme se obstát v práci, v rodině a tlak se stále zvyšuje. Vnímáte to taky tak?

Nechci rozporovat vaše přesvědčení o dnešních náročných časech, ale myslím si, že doba byla a je náročná vždy. Kdybychom se zeptali generací před námi, určitě by řekly, že zažily těžkou dobu. Ta náročnost může být z hlediska intenzity podobná, ale mění se její typ. Jinak to měly těžké naše babičky, s jinými obtížemi se potýká moje generace a jinak složité to mají dnešní studenti na univerzitě nebo děti, které vychováváme jako rodiče.

— Je pravda, že žijeme na dobrém kontinentě, kde není hlad ani válka (byť ta je nedaleko). Proč nejsme spokojeni?

To je právě ten paradox. Když se nacházíte v relativně dobrých podmínkách, potýkáte se v každodenním životě s množstvím nejrůznějších úkolů. Jenže ne všechny dokážete splnit podle svých představ nebo podle nároků okolí. V ten okamžik se přidá pocit trapnosti, frustrace z vlastní nedostatečnosti. Protože přece „v Africe děti umírají hladu, tak na co si já tady stěžuju...“. Znamená to, že v šedé zóně každodenních problémů je život v mnoha ohledech velmi náročný, byť jinak než v situacích extrémního utrpení. Existuje řada psychologických studií, které dokazují, že když se dostaneme do opravdu velké krize, mobilizujeme veškeré kapacity na její zvládnutí a na další potíže zapomeneme. Jakmile ale akutní krize odezní, problémy se vracejí a s nimi i pocit nepohody.

— Takže platí teze doktora Vlacha ze Saturnina, že když prožíváme delší dobu idylu, měl by nám osud prokázat službu a vyhodit nás na mráz?

Přestaneme řešit, že kamna kouřila, ale vzpomínáme, že hřála. Zveličujeme naše trable?

Ano, někdy zveličujeme a saturninovská teze může platit, ale rozhodně ne stoprocentně. Například naši studenti rekreologie často v rámci studia vystupují ze své komfortní zóny a vystavují se nepříjemným podmínkám. Nejsem si ale jistý, že potápění do ledové vody, pobyt v mrazu v minimálním oblečení nebo intenzivní cvičení automaticky zvyšují odolnost v každodenním životě. Někdy ano, někdy ne. Zvládání každodenních sociálních interakcí nesouvisí přímo s tím, že vlezete do studené vody. Běžný život je nesmírně složitý svoji proměnlivostí a rozmanitostí, kterou umocňuje velkým tlakem na sociální srovnávání. Ten není daný jen tím, že se srovnáváte s Kamilou nebo Anežkou třeba z vedlejší třídy nebo kanceláře, ale zesilují ho sociální sítě. Nabízejí idealizovaný obraz světa a vy ve své nedokonalosti jste konfrontována s tím nejlepším, co existuje. To není jednoduché ustát.

— Jak z toho ven? Vrátit se k analogovému světu?

Myslím, že generačně apokalyptický pohled typu „za nás to bylo lepší“ nefunguje. Doba se posunula. Jsem relativně optimistický. Věřím, že se dokážeme adaptovat i na nové podmínky. Možná to potrvá, možná to nezvládneme všichni, ale část z nás najde rovnováhu mezi tím, co digitální svět dává a co bere. Dokážeme využít jeho přínosy a omezit negativní dopady. Ale bude to bolet.

— Takže celý život hledáme balanc? Ano. Všichni. Po celý život.

— Setkáváte se jako sportovní psycholog s přemotivovanými rodiči, kteří mají své vize o úspěšných dětech a vytvářejí na ně obrovský tlak?

Doba přináší mnoho paradoxů. Na jednu stranu se o spoustě věcí mluví otevřeněji než dřív, témata, která byla v mé generaci tabu, se dnes běžně pojmenovávají. Rodiče s dětmi možná komunikují víc, to vnímám jako pozitivum. Na druhé straně je tu sociální tlak digitálního světa. Problém ale není jen v tom, že děti nezvládají sociální sítě. Potíž je v tom, že je často nezvládáme my, rodiče, a promítá se to do našeho chování, nároků a očekávání. Pokud to nezvládáme my, pak jsou děti pod dvojnásobným tlakem.

— Co s tím?

Nevím. Jen se domnívám, že fungují ty nejzákladnější lidské principy. Jde o schopnost odstoupit od sebe, svých představ

a očekávání, naladit se na druhého člověka, vnímat jeho potřeby a pomáhat mu je naplňovat. Zároveň ale nic neplatí absolutně. Neznamená to vytvářet ideální svět, kde je všechno v pořádku a za všechno se chválí a oceňuje. Mluvíme o budování pevného vztahu důvěry s dítětem. Pokud se vám to podaří, můžete mu umožnit zažívat diskomfort, vystavovat ho situacím, které nejsou příjemné, a dovolit mu dělat chyby a zažívat selhání.

— Proč je to důležité?

Protože děti přesně nevědí, co je úspěch, chyba nebo selhání. Velmi záleží na tom, jak jim tyto pojmy interpretujeme my – rodiče, učitelé, trenéři. Pokud dítě zažije, že se nic zásadního neděje, když něco nevyjde, pochopí, že neúspěch a chyba jsou přirozenou součástí života. Učí se, že k úspěchu patří i selhání, které často znamená snahu dostat se na hranici vlastních sil a schopností. Děti nepotřebují, abyste je za to chválila, ale abyste to akceptovala. Potřebují vidět, že je máte stejně ráda i tehdy, když se jim něco nepovede. Tak získají základní adaptační mechanismus, který jim pomůže zvládat složité situace i bez přítomnosti dospělého.

— Proč musíme být všichni úspěšní? Nestačí být třeba „jen“ průměrní, ale spokojení?

To je otázka redefinice úspěchu. Co je úspěch? Ve sportu ho interpretuju jako posouvání se v rámci vlastních schopností a dovedností. Nemusíte se dívat doleva ani doprava, jak jsou na tom ostatní. Jde o to, abyste se vy sama ze svého výchozího bodu posunula o kousek dál. Znovu a znovu. Každý malý posun je krokem k úspěchu. Pokud se dítě přirozeně vyvíjí a vy ho dobře učíte nebo trénujete, zlepšuje se téměř automaticky a může zažívat zkušenost úspěchu.

Základní rovnice, která v naší době trochu vymizela, je, že člověk, aby něco dosáhl, musí vynaložit úsilí, které je do určité míry nepříjemné, někdy i bolí, ale přichází za ním satisfakce – že se něco naučil, že je o kousek lepší, než byl. Jednou z mála oblastí, kde to dítě může zažívat přirozeně, zůstává sport. Pokud se to naučí s podporou rodičů a odborníků v rámci pohybových aktivit, získá základní model fungování, který se dá přenést do jakékoli jiné oblasti, včetně vztahů. Uvědomění, že diskomfort, bolest a úsilí jsou součástí cesty.

— Můžeme si to přenést i do dospělosti? Pracujeme v konkurenčním prostředí, srovnáváme se a máme pocit, že nestíháme a selháváme.

Michal Šafář (* 1971)

Sportovní psycholog, absolvent oboru Tělesná výchova – pedagogika na Fakultě tělesné kultury a oboru Psychologie na Filozofické fakultě UP. Doktorské studium se zaměřením na psychologii sportu absolvoval na fakultě tělesné kultury, kde působí jako pedagog a jejímž byl od roku 2018 až do února 2026 děkanem. Jako sportovní psycholog spolupracuje s řadou sportovců a sportovkyň, k jeho svěrenkyním patřila např. wimbledonská vítězka, tenistka Petra Kvitová. Je členem Asociace psychologů sportu ČR, kterou v minulosti vedl, a členem Komise rovných příležitostí ve sportu Českého olympijského výboru.

Velmi by pomohlo, kdybychom tento princip získali už v dětství, kdy je naše psychika nejplastičtější. Pokud to neumíte nebo vám to nefunguje, čím později se to učíte, tím je to náročnější a bolestivější. Vzpomeňte si, když jste se v dospělosti učila nový sport. Bylo vám trapné, nešlo vám to, bolelo to. Přesto je princip stejný: zaměřit pozornost na vlastní posun. I ve vrcholovém sportu se ukazuje, že když se soustředíte na proces a na vlastní zlepšování, paradoxně se zlepšujete rychleji než tehdy, když se neustále porovnáváte s ostatními. Lehce se o tom mluví, ale je to velmi těžké, protože jako sociální bytosti máme srovnávání hluboce zakořeněné.

— Pomáhá si říct: Na něco nestačím, ale něco jiného zvládnou? Nerezignovat? To je klíčové. Abyste se mohla změnit a posunout, zbavit se něčeho, co na sobě nemáte ráda, musíte nejprve přijmout, jaká jste teď. Spousta lidí tuto elementární fázi přeskochí. Ale pokud se nepřijetí nevěnujete dostatečný čas a prostor, tak to nefunguje. Další kroky totiž vedou k tomu, abyste se posunula aspoň o kousek. To je klíč k vaší změně. Racionálně to lidé často přijmou, ale vnitřně s tím mají problém. Přijde frustrace, ztráta motivace. Je to velmi těžká práce na sobě.

— Jsme pod tlakem nejen ve sportu, ale v každé profesi. Sportovci mají mentální tréninky – co my ostatní?

Při každé náročnější práci je dobré znát základní principy mentální hygieny. Rozdíl mezi mentálním tréninkem a mentální hygienou není zásadní. V obou případech jde o to dostat tělo i mysl do takového stavu a podmínek, které umožňují optimální fungování.

— A umíme to? Nepřetahujeme se?

Spousta velmi výkonných lidí má limitovanou schopnost vnímat signály vlastního těla. Jsou zvyklí, že tělo trpí. Platí to nejen ve vrcholovém sportu, ale i v běžném životě. Třeba vy: máte uzávěrku, musíte dopsat články, takže zapomenete na jídlo, hodiny sedíte za stolem. Pak vám, stejně jako například vrcholovým sportovcům, může chybět schopnost rozpoznat, že se dostáváte za hranici, kdy je utrpení nebo bolest ještě funkční a kdy už je dysfunkční.

— Vidím dnes dva extrémy – přehnané koučování všeho, a naopak bagatelizaci problémů ve smyslu: Moc se pozorujes.

Je důležité, aby v okamžiku, kdy se dítě, student nebo i dospělý dostane do nepohody, měl prostor a pokusil se zvládnout ten diskomfort sám. Aby ho hned někdo nelapl a nezačal mu poskytovat podporu a odbornou terapii. Protože pokud lidem tuto možnost nedáme, připravujeme je o možnost mobilizovat vnitřní mechanismy a pokusit se situaci vyřešit. Zároveň jsme na tenkém ledu, protože někdo si o pomoc řekne pozdě, někdo vůbec. Univerzální recept neexistuje. Pomáhá mít dobré vztahy a lidi kolem sebe, kteří dokážou rozpoznat, kdy už je pomoc opravdu potřeba.

— Bavíme se o odolnosti, křehkosti, úspěších. Možná ale zapomínáme, že ani ti úspěšní asi nejsou permanentně šťastní.

Rozhodně ne. Znáám spoustu velmi úspěšných sportovců, kteří jsou velmi mentálně

odolní, ale i oni procházejí velmi těžkými obdobímí nejistoty, nespokojenosti, hlubokých pochybností. Adaptace spočívá v tom, že dokážete najít cestu, jak si v sobě věci srovnat, sama nebo s něčí podporou, a dostat se zpátky na tu úroveň, kde jste byla. Případně někam ještě výš.

— Jak si o pomoc říká psycholog?

Podívá se do zrcadla... Ale vážně – mám kolem sebe lidi, kterým důvěřuju, s nimiž mohu věci sdílet. Mým receptem je nepřetěžovat se, a když je to třeba, i včas zastavit. Hodně mi pomáhá, když jsem sám a můžu si věci srovnat.

— Takže máme mít odvahu vystoupit z jedoucího vlaku a počkat na další?

U hodně lidí včetně sportovců zvítězí představa, že když to nejde silou, tak to půjde ještě větší silou. Jenže ve spoustě situací naopak potřebujete zabrzdit, udělat dva kroky zpátky a ty dveře se vám otevrou. Nebo zjistíte, že můžete jít jinou cestou. Pro sportovce je těžké zpomalit a zastavit, mají pocit, že selhávají. Jenže často se stane, že když se nezastavíte sama, zastaví vás tělo. A to bývá horší.

— Takže nemusíme být odsouzeni k úspěchu? Můžeme být šťastní i bez zlatých medailí?

Samozřejmě. To není život bez úspěchu, ale jeho předdefinování. Když se rozhodnete, že cílem vašeho života je dělat něco na zahrádce, a naplňuje vás to, tak je to v pořádku. Našla jste to „svoje“ a jste s tím ztotožněná. To je váš úspěch. Váš Wimbledon.

Komunikace vědy otevírá vědcům obzory a přináší radost

Popularizace vědy je klíčová pro budování důvěry veřejnosti ve vědecké poznání. Předávat široké veřejnosti srozumitelně vědecké poznatky a přinášet vědce a vědkyně do veřejného prostoru je tak jedna z hlavních rolí, kterou by vědecko-výzkumné instituce měly v dnešním rozkolísaném světě sehrávat.

Univerzita Palackého má spoustu akademiků a akademiček, kteří se komunikaci vědy věnují. Jelikož se však nejedná o jejich hlavní náplň práce, je třeba poskytnout

jim pomocnou ruku a zázemí a také své aktivní popularizátory vědy ocenit a hýčkat si je. Jedině tak budou motivováni ve své práci vytrvat a inspirovat další.

Poděkovat a motivovat má za cíl akce UP v září reflektorů, která se letos podruhé uskuteční v rámci únorového Akademického týdne a na níž se setkají mediální tváře a popularizátoři z celé univerzity. Pravidelně také na sociálních sítích univerzity sdílíme mediální výstupy našich

odborníků a odbornic, abychom na jejich práci upozornili. Nově jsme zavedli formát Popularizačních brunchů, kde vzájemně propojujeme vědce a vědkyně s novináři. V letošním roce se navíc bude poprvé předávat Cena rektora za popularizaci vědy a komunikaci s veřejností. Všemi těmito kroky dává univerzita najevo, že chce vstupovat sebevědomě a odpovědně do veřejného prostoru a posilovat skrze své mediální tváře důvěru veřejnosti ve vědu.

Zeptali jsme se devíti vědců a vědkyň, proč je podle nich důležité vědu komunikovat a jak je zkušenost s popularizací obohatila.

Michal Vorlíček
Institut aktivního životního stylu, FTK

Jelikož se veřejnost podílí na financování našich aktivit, zaslouží si bezesporu doručovat výsledky, a to v jazyce, kterému bude rozumět. Pokud takového „přetlumočení“ nejsme schopni, není chyba na přijímači, ale na vysílači. Konfrontace s veřejností mě stále častěji nutí zamyslet se nad tím, „k čemu to celé bude?“. Pouze aktivity, které nebudou mít problém obstát v případě těchto dotazů v médiích, nebo třeba v lokální hospůdce, mají smysl rozvíjet a věnovat jim čas a peníze.

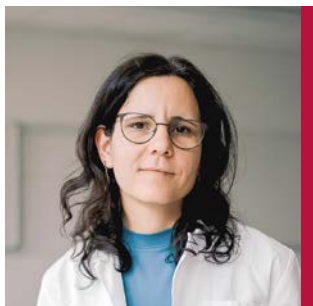
Petr Baďura
Institut sociálního zdraví UP, CMTF

Věda by neměla sloužit jen vědcům. Pokud má mít skutečný smysl, musíme ji umět dostat i mimo zdi akademických institucí – k lidem, kteří ji financují. Při komunikaci výzkumu se snažím mít na paměti cílové publikum a čím dál více se soustředím na podstatu sdělení, a přitom hledat rovnováhu mezi úrovní detailu a srozumitelností.

Marinella Danosová
Ústav zdravotnického záchranářství a intenzivní péče, FZV

Popularizace vědy učí rozlišovat mezi fakty, názory a dezinformacemi. Ve společnosti zahlcené informacemi je schopnost kriticky hodnotit zdroje a argumenty zásadní. Atraktivně podaná věda může vzbudit zvědavost a zájem dětí, studentů i široké veřejnosti, což je klíčové pro rozvoj budoucích vědců, inovátorů i učitelů. Jednoduše řečeno, popularizace vědy propojuje svět vědců a veřejnosti a přispívá k vzdělanější a odpovědnější společnosti. Díky vlastní zkušenosti jsem si uvědomila, že dobrá komunikace není jen o předávání informací, ale o naslouchání, dialogu a porozumění tomu, co lidi skutečně zajímá nebo znepokojuje.

Lenka Jurová*Ústav lékařské chemie a biochemie, LF*

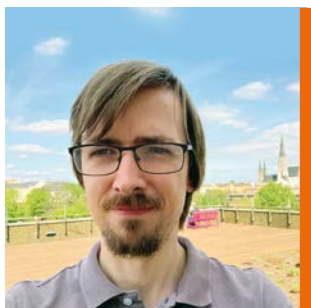
Popularizace vědy propojuje lidi z různých prostředí a zároveň zapojuje i širokou veřejnost. Díky tomu mají vědecké poznatky větší šanci dostat se do praxe. Pokud lidé vnímají vědu jako něco vzdáleného, co se jich netýká, její dopad zůstává omezený. Komunikace výzkumu mi pomáhá vidět smysl mé práce. Nutí mě ověřovat si, že tomu, o čem hovořím před širokou veřejností, opravdu rozumím, a zároveň zlepšuje moje komunikační dovednosti.

Ondřej Filipec*katedra politologie
a společenských věd, PF*

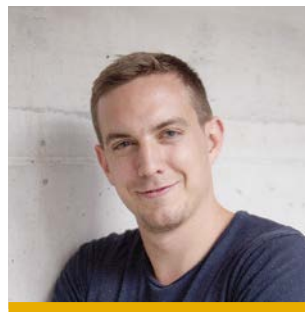
V kontextu hybridních hrozeb, kde se záměrně šíří dezinformace, konspirační teorie a manipulace, je vědecká gramotnost klíčová pro odolnost společnosti. Kvalitně informovaný občan je totiž méně náchylný k psychologickým operacím a propagandě. Popularizace vědy zvyšuje vědeckou gramotnost obyvatel a činí je tak méně zranitelné v kontextu hybridního válčení. Lidé žijí v sociálních a informačních bublinách, které jsou často podporovány algoritmy na sociálních sítích. Baví mě ty bubliny praskat a občas získat i nečekané publikum. Pozitivně vzpomínám na přednášku pro seniory v Pelhřimově, kde jsem si výborně popovídal s babičkami o hybridních válkách.

Petra Kührová*CATRIN UP – RCPTM*

Srozumitelná komunikace vědy buduje důvěru ve společnost a brzdí mýty a dezinformace. Současně bourá stereotypní představy, podle nichž jsou vědci vnímáni jako „podivíni“. Díky komunikaci výzkumu jsem se naučila mluvit s různými publikem, hledat příklady a srozumitelně vysvětlovat, jak věda opravdu funguje. Když lidé porozumí naší práci a ocení ji, je to silná motivace a impuls pokračovat ve výzkumu.

Ondřej Černotík*katedra optiky, PŘF*

Dnešní věda tvoří základ technologií zítřka. Aby veřejnost těmto technologiím důvěrovala a chápala jejich limity, musí rozumět vědě, na níž stojí. Díky popularizaci vědy jsem se naučil dívat na vědu s novou fascinací. Kvantová fyzika je nejen složitá a náročná, ale také podivná. Právě tato zvláštnost mě k oboru přivedla, ale časem jsem ji přestal vnímat. Předávat znalosti kvantové fyziky však znamená prožívat tuto podivnost znova a znova.

Dominik Voráč*Institut výzkumu a vzdělávání
v oblasti digitálních technologií
a kyberbezpečnosti, PdF*

V posledních letech jsme svědky zpochybňování vědy. Vědecké poznatky je proto nutné sdílet srozumitelně, bez žargonu a ideálně zábavně, aby jim rozuměli i laici. Díky zkušenostem s popularizací cítím menší nervozitu při vystupování a naučil jsem se reagovat flexibilně – což se hodí při živých vstupech v médiích, kdy otázky moderátorů zpravidla neodpovídají těm předem zaslaným.

Ivana Cahová*Centrum judaistických studií
Kurta a Ursuly Schubertových, FF*

Současné veřejné diskuzi, doslova bombardované separovanými, často manipulativně podávanými informacemi z nejrůznějších kanálů, chybí nejen ověřená fakta, ale především kontext. A ten by věda měla do veřejné diskuze přinášet. Komunikace vědy mě naučila pozorně naslouchat těm, kteří se mnou nesouhlasí, nebo se staví do opozice apriori. To je nejen obohacující zkušenost, ale také často jediná cesta, která vede ke skutečnému dialogu.

A photograph of Karolína Tomášková, a young woman with short brown hair, smiling and sitting on a wooden structure made of horizontal slats and vertical poles. She is wearing a black t-shirt, a tan cargo vest, and tan cargo pants. She is holding onto one of the vertical poles with her right hand. The background is a bright, slightly overexposed outdoor setting.

nadační fond

text: Martin Višňa
foto: Jakub Čermák

Negativně o ADHD? Karolína Tomášková to chce změnit

Nejsou divní, ani nevychovaní, naopak jsou vybavení něčím, co může být bráno jako superschopnost. S touto premisou chce Karolína Tomášková, studentka rekreologie na Fakultě tělesné kultury UP, změnit většinový, převážně negativní pohled na lidi s ADHD. Vedle sdílení nejen vlastních zkušeností vyvinula s podporou Nadačního fondu UP nové pomůcky, tzv. fidgety, a také připravuje návrh prostoru přátelského k neurodivergentním studentům. Svůj projekt měla možnost představit i prezidentu ČR.

Svoji jinakost začala Karolína Tomášková více řešit, když si uvědomila, že nefunguje jako ostatní. „Seděla jsem například nad nějakým úkolem do školy dva týdny a prostě mi nešlo začít. Až když začal hořet termín, se vše změnilo a najednou jsem dokázala pracovat extrémně efektivně, kreativně a vytvořila jsem něco, s čím jsem byla spokojená. S ADHD v každodenním životě souvisí i množství výzev, jako je ranní vstávání nebo objednání se k zubaři, ale i větší náchylnost k úzkostem, depresím a návykovému chování. S tím a obecně s energií a náladou mi pomáhá pravidelný pohyb. Díky vyplavení dopaminů a dalších pozitivních hormonů se držím v lepším rozpoložení a cítím se fyzicky i mentálně lépe. Skvělá je i studená sprcha po ránu.“

Projekt ADHD Superpower původně vznikl v rámci studia, v podstatě jako reakce na negativní zkušenost s absolvovanou diagnostikou. „Snažíme se o osvětu a popularizaci, pořádáme různé setkávací akce, workshopy nebo besedy, jsme i online,“ přibližuje s tím, že spolu s týmem kladě důraz na pozitivní přístup k neurodiverzitě. „Nepřehlízíme, že se s ADHD pojí jisté výzvy a potenciální překážky. Nabízíme možnosti, jak na ně reagovat, pracovat s nimi a mít tak možnost zaměřit se i na ty silné stránky a využívat jich,“ dodává studentka, v jejímž rozvrhu se zdaleka neobjevují jen předměty z FTK. Prošla například i kurzem pro motivované a nadané studující UP Leadership Matters!.

Se svými záměry Karolína Tomášková zaujala v soutěži Podnikavá hlava nebo ve Startup Show Inovačního centra Olomouckého kraje v rámci UP Business Campu, zúčastnila se také soutěže Social Impact Award a naskytla se jí i příležitost představit svůj projekt prezidentu Petru

Pavlovi. Na setkání s mladými inovátory na zámku v Lánech vyrazila v nepřehlédnutelné barevné košili.

„Zrovna v době, kdy mi nebylo úplně nejlépe, se mi dostalo takové pocty. Ale připravila jsem se na to, takže jsem si dokázala den užít. Byl to velmi intenzivní a inspirativní zážitek, vznikl z toho nějaké další spolupráce. A moje barevná košile? Bylo to organizované jako letní grilování, byla jsem to já, byla jsem autentická,“ vysvětluje.

Prezidentovi ukázala některé fidget modely, pomáhající nejen lidem s ADHD zdravě regulovat vnitřní neklid. Nechyběl tzv. fidget spinner, který se před časem stal hitem a v rukou si s ním točil kdekdo. Nelze ho však ovládat pouze jednou rukou a je poměrně hlučný, což Karolína Tomášková chtěla napravit. S podporou Nadačního fondu UP navrhla fidgety ve formě prstene, které jsou k dostání v UPointu či vybraných olomouckých kavárnách.

„Chtěla jsem vytvořit něco nenápadného i variabilního, co nebere pozornost a zároveň jde vytisknout na 3D tiskárně. Vymysleli jsme několik modelů s různými vlastnostmi, tišší, ale jeden naopak svým zvukem připomíná řehtačku. Myslíme na dospělé i na děti. A také na přírodu – tiskne se z biologicky rozložitelného materiálu na bázi modifikovaného kukuřičného škrobu,“ uvádí. S 3D tiskem pomáhá ředitel fondu Jiří Rudolf a zpočátku i Vědecko-technický park UP.

Úmysly Karolíny Tomáškové však fidgety nekončí. V rámci projektu vzniká i návrh prostoru přátelského k lidem s ADHD. „Vytvořili jsme skupinu, v níž se o takovém prostoru bavíme. Určitě by v něm mělo být hodně volných předmětů k hraní a odreagování se, například míčky, také nějaká karimatka na protažení, mohla by tam hrát hudba podporující soustředění... Ještě uvidíme,“ uzavírá studentka.

Pojem neurodivergentní označuje neurologicky odlišné od typického, používá se například u autistů, lidí s ADHD, s poruchami učení, epilepsií nebo duševním onemocněním.

Nadační fond Univerzity Palackého podporuje již deset let talentované studenty

Důvěra, minimum byrokracie, vzdělávání a rozvoj dovedností a schopností. To jsou jednoduché principy, kterých se drží Nadační fond UP, podporující již přes deset let zajímavé vědecko-výzkumné či umělecké záměry studentek a studentů univerzity.

„Podpora talentovaných a motivovaných studujících je jednou z našich priorit. Díky Nadačnímu fondu UP mají možnost získat nové zkušenosti na špičkových zahraničních pracovištích, osvojit si potřebné know-how, realizovat své projekty

v praxi a naučit se, jak popularizovat výsledky vědecké práce. Tyto znalosti pomohou nejen jejich osobnímu rozvoji, ale budou přínosem i pro univerzitu,“ řekl rektor UP Michael Kohajda.

Fond již rozdělil sedm milionů korun a podpořil sedm desítek studujících, některé opakovaně. Pracovali na výzkumu závažných onemocnění lidí, chorob včel, stáli za vývojem nových pomůcek, vznikem popularizačního modelu nebo vydali knihu. „Nic z toho by nebylo možné bez našich do-

nátorů, mezi které dlouhodobě patří Komerční banka, Sigma Group, Nadace Heleny Morávkové, Veolia Energie ČR a další dárci, kterým moc děkujeme,“ dodal ředitel NF UP Jiří Rudolf.

Kromě peněžní podpory studenti dostávají i příležitost získat další praktické poznatky, které jim pomohou v jejich kariéře. Univerzita jim totiž v rámci platformy Talentovaný Palacký nabízí řadu workshopů a školení, například na prezentační nebo leaderské dovednosti. (vim, ipu)

foto: Milada Křížková Hronová

STIPENDISTKY A STIPENDISTÉ PODPOŘENÍ V ROCE 2025:

Marta Sýkorová | CMTF
Vojtěch Ivo Pavlas | LF
David Gronych | LF
Kryštof Petr | FF
Radana Koudelíková | PŘF
Linda Tölgová | PŘF
Anežka Lyková | PŘF
Helena Kordinová | PŘF
Michal Kolařík | PŘF
Tereza Pařízková | PdF
Karolína Tomášková | FTK

Ukrajinská bioložka našla nový domov v Olomouci a založila neziskovou organizaci Ščedryk

Jméno Olomouce znala jen z názvu sloučeniny olomoucín, se kterou pracovala ve svém výzkumu v Kyjevě. Do krajského města přijela Yuliya Krasylenko poprvé na konci roku 2015. Přivedlo ji sem stipendium Visegrádského fondu a studium buněčných mechanismů regulace cytoskeletu rostlin. Netušila, že se právě zde začne psát její nový životní příběh.

Do roku 2014 byl Krym jejím domovem. Na tomto poloostrově měla rozpracovanou doktorskou práci, dům v přírodní rezervaci u moře a neměla v úmyslu se stěhovat ani dlouhodobě pobývat v zahraničí. Po anexi poloostrova Ruskou federací přišla o bezpečí i možnost svobodně pracovat. Odmítla spolupráci s ruskými institucemi, zanechala rozpracovanou doktorskou disertaci věnovanou krymské vegetaci a vrátila se k rodičům do Kyjeva.

„Bylo to nesmírně bolestné a ta rana dodnes krvácí. Proto mě plnohodnotná invaze Ruska na Ukrajinu v únoru 2022 nijak nepřekvapila. Vnímala jsem ji jako logické pokračování slabé reakce světového politického společenství na anexi území nezávislé země v samém středu Evropy. Dá se říci, že jsem patřila k první vlně uprchlíků z Ukrajiny v důsledku ruské vojenské agrese,“ uvedla Yuliya Krasylenko.

Díky podpoře Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého a profesora Jozefa Šamaje znovu navázala na výzkum parazitických rostlin. V současné době působí na katedře biotechnologií a vede kurzy zaměřené na cytoskelet, systémovou biologii a pletivové kultury rostlin. Společně

s kolegy z MUNI a MENDELU realizuje grant (GA ČR) zaměřený na ekologii jmelí a čeká na obhájení habilitační práce na odborném fóru.

Otevřené akademické prostředí, kolegové a přátelé z místní komunity jí umožnili znovu zakořenit. Naučila se česky, objevila místní krajinu a postupně si vytvořila hluboký vztah k univerzitnímu městu, které jí připomínalo domov jejího dětství ve Vinnitsi. Po roce 2022 za ní z Kyjeva přijeli i její rodiče a dnes v Olomouci žije společně s manželem. Olomouc vnímají jako svůj druhý domov.

Po vypuknutí války se přirozeně zapojila do pomoci nově příchozím Ukrajincům. Společně s dalšími dobrovolníky zajišťovala dopravu, tlumočení i základní orientaci v neznámém prostředí. Z této spontánní solidarity vzniklo společenství Ščedryk, které dnes nabízí vzdělávací, kulturní a integrační aktivity a vytváří bezpečný prostor pro ukrajinské děti i dospělé.

„Ščedryk funguje především na dobrovolnické bázi a s minimálním rozpočtem. Prostory a odbornou podporu poskytují partneři jako Člověk v tísni, Charita, Slovo 21 nebo Přírodovědecká fakulta,“ doplnila Yuliya Krasylenko.

Za tuto dlouhodobou dobrovolnickou práci byla v roce 2025 oceněna Univerzitou Palackého, přičemž samotné ocenění vnímá především jako uznání společného úsilí celé ukrajinské dobrovolnické komunity. Vedle vědecké práce a výuky studentů tak její životní příběh vypráví i o solidaritě, odpovědnosti a schopnosti vytvářet nový domov navzdory ztrátám.

DOBROVOLNICKÉ CENTRUM UP

Působí na regionální úrovni v roli zprostředkovatele dobrovolnických příležitostí v běžných i mimořádných situacích. Spolupracuje s Fakultní nemocnicí Olomouc, Maltézskou pomocí, Arcidiecézní charitou, Sdružením D a dalšími partnery, stejně jako s krajským krizovým štábem a složkami IZS.

text: Eva Hručníková
foto: Jakub Čermák, společnost dTest

zkušenost

Advokátkami nanečisto? Zkušenost k nezaplacení

Vystoupit z komfortní zóny znamená dělat věci, které vás trochu znervózňují, abyste se posunuli dál. Můžete oslovit někoho, kdo se vám líbí. Můžete se začít otužovat. Můžete zkusit cestovat sám... Anebo se můžete přihlásit do soutěže, která je pro vás z počátku velkou neznámou.

K takovému vykročení z komfortní zóny se rozhodly studentky právnické fakulty Natálie Polzerová, Karolína Bialoňová a Klára Pejchlová, když se přihlášily do soutěže Spotřebitelskoprávní moot court 2025. A krok to byl veleúspěšný. V silné konkurenci týmů složených z posluchačů právnických fakult z celé České republiky dvojice Natálie Polzerová a Karolína

na Bialoňová zvítězila. Klára Pejchlová si pak odvezla individuální cenu pro nejlepšího řečníka. Že šlo pro olomouckou fakultu o mimořádně povedený ročník soutěže, podtrhl i fakt, že se do ústního finálového kola probodovalo celkem pět jejich týmů.

„Takzvané moot courty jsou skvělou příležitostí, jak si během studia prakticky vyzkoušet roli advokátů, právních zástupců před fiktivním soudem. Motivovala nás i možnost hlouběji se věnovat spotřebitelskému právu. Je to odvětví, na které během studia není zas až tolik času. A musíme přiznat, že se nám líbilo také zadání – kauza, kterou jsme řešily,“ říká Karolína, členka vítězného týmu. →

Vítězky Natálie Polzerová a Karolína Bialoňová s Blankou Vítovou, jednou z porotkyň a koordinátorkou soutěže na PF UP. „Výkony všech studentů byly velmi vyrovnané, a rozhodování poroty proto nebylo vůbec jednoduché. Jako porotkyně jsem měla radost sledovat vysokou úroveň argumentace i celkovou připravenost všech soutěžících, z nichž bylo patrné, že soutěži věnovali značné úsilí a přemýšleli nad věcí do hloubky,“ uvedla Blanka Vítová.

Vyhlašovatel soutěže, největší česká spotřebitelská organizace dTest, studentům naservíroval k řešení argumentačně náročný spor spotřebitele a obchodní společnosti, kdy spotřebitel požadoval vrácení peněz za opakovaně zasílané balíčky doplňků stravy a zpochybňoval platnost dvouletého členství ve „spotřebitelském klubu“ společnosti. Zkrátka příběh plný otázek kolem uzavření smlouvy na dálku, případného omylu a nekalých obchodních praktik.

V prvním kole museli soutěžící sepsat písemná podání za obě strany sporu – žalobu za spotřebitele a vyjádření za obchodní společnost. „Nad předloženým spisem, vyhledáváním judikatury a vymýšlením možností řešení jsme s kolegy z týmu trávili i několik hodin. Víc nám seděla obrana spotřebitele. Vymyslet argumenty obchodní společnosti jako protistrany nám dalo docela zabrat. Ty debaty u kávy ale byly kreativní a moc fajn,“ vzpomíná Klára. Právě odevzdaná písemná podání rozhodla o tom, kdo postoupí do ústního kola soutěže a dostane možnost argumentovat v simulovaném soudním procesu.

„Očekávaly jsme spíše, že obchodní společnost kauzu prohraje. Před porotou ale žádná strana sporu nebyla ve výhodnějším postavení,“ říká Karolína, která se se svou parťáčkou probojovala až do finále. Před fiktivním soudem tak měly možnost stát v jediný den hned dvakrát, nejprve se v semifinále bily za obchodní společnost a potom ve finále za spotřebitele. „Porota se nás mohla kdykoli na co-

koli zeptat. Můžete mít na krásno něco nachystané, ale to nestačí. Musely jsme pohotově reagovat. Alespoň diplomaticky a neuškodit své straně. S přibývajícimi otázkami to ale bylo snazší a snazší,“ popisuje Karolína.

Když se svou týmovou kolegyní mluvily o porotě, ani jedna nešetřila superlativy. „Jejich přístup k nám byl úžasný. Věnovali nám spoustu času. Pokud šlo o kritiku, byla vždy konstruktivní. Každý soutěžící dostal individuální zpětnou vazbu, navíc hezky podanou,“ chválí Natálie.

Všechny tři úspěšné studentky se shodly, že soutěž jim dala mnohé – zkusily si práci v týmu, hledaly právní argumenty, pracovaly s judikaturou, psaly podání, promýšlely strategii ústního vystupování a bojovaly za klienta před porotou, která je odborně a zkušenostně mnohonásobně převyšuje. „Troufám si říct, že jsme díky soutěži odolnější a připravenější na stresové situace. U soudu se nemůže právník zhroutit. Musíte být sebevědomí a přesvědčiví. Zastupujete někoho, kdo vás potřebuje,“ dodává Karolína.

Kdyby měly vítězky sepsat motivační dopis pro své spolužáky, kteří zvažují účast v jakémkoli moot courtu, daly by na něj razítko DOPORUČUJEME. „Pojďte do toho. Nebojte se chyb nebo neznalosti paragrafů. Tým klidně poskládejte meziročníkově. Čím dřív podobnou soutěž zkusíte, tím líp pro vás. Moot courtu jsou tu od toho, abychom se učili a posouvali dál. Zkrátka skvělý a důležitý doplněk ke studiu práv,“ uzavírá Natálie.

MOOT COURT

Takzvané moot courtu jsou soutěže typické pro studenty právnických fakult a jsou vyhlašovány v různých právních odvětvích na republikové i mezinárodní úrovni. Jde o simulované soudní nebo rozhodčí řízení, kde studenti trénují své právní dovednosti „hraním“ rolí advokátů jednotlivých stran v imaginárním případě. Připravují písemná podání a argumentují před panelem soudců, čímž si procvičují aplikaci práva v praxi. Cílem je rozvoj argumentace, prezentačních schopností a porozumění právním procedurám v realistickém prostředí.

text: Milada Křížková Hronová
foto: Jakub Čermák

absolvent

**Jan Sítař:
Nestačí, aby má výuka
vzdělávala, musí bavit**

Jan Sítař (* 1981)

Lektor německého a anglického jazyka na volné noze. Absolvent oboru Nizozemština se zaměřením na hospodářskou praxi na FF UP a Německý jazyk a hudební výchova, učitelství pro 2. stupeň základních škol na PdF UP.

Když si stoupne před své žáky, zjistí, že někteří z nich jsou starší než on. Jeho dospělí studenti se v hodinách nechtějí jen učit. Chtějí si i odpočinout od pracovního stresu. Když by je výuka nezaujala, nebylo by pro ně nic jednoduššího, než že by si našli jiného lektora. „V tom je má pozice učitele v soukromém sektoru ve srovnání s učiteli ve školách trochu odlišná,“ říká Jan Sítař, absolvent Univerzity Palackého.

Učitelem chtěl být vlastně odmala. „Učila moje máma. Už jako předškolák jsem jí pomáhal opravovat testy. Dokonce jsem se snažil ‚vzdělávat‘ i svého mladšího bratra, už v době, než začal chodit do školy,“ doplňuje absolvent učitelství, konkrétně němčiny a hudební výchovy na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého. Byla to vlastně už jeho druhá vysoká škola, protože ještě předtím vystudoval na olomoucké filozofické fakultě i nizozemštinu se zaměřením na hospodářskou praxi.

Nechat se zaměstnat, nebo žít na volné noze?

„Teprve po absolutoriu nizozemštiny jsem začal přemýšlet pragmaticky. Věřil jsem, že se užívám, když vystupuji cizí jazyk a budu učit. Proto jsem začal studovat učitelský obor. Němčinu, tedy cizí jazyk, jsem si vybral, protože se vždycky hodí. Hudebku jsem bral i jako investici do mého dosavadního hudebního vzdělání.“

Němčinu pak začal učit na plný úvazek v jazykové agentuře a učil ji tam do okamžiku, než dostal nabídku německé firmy, aby se věnoval jejím zaměstnancům. „Nechtělo se mi. V jazykovce jsem měl plný servis a vždycky jsem se víc cítil jako učitel než podnikatel. Setkání s jednatelem dané firmy však mnohé změnilo. Kromě němčiny jsem v této společnosti začal učit i angličtinu. Byla to pro mě tehdy výzva. Dostal jsem rok na to, abych si doplnil vzdělání a v angličtině se dostal na takovou úroveň, abych ji byl schopen vyučovat. Musel jsem si zaplatit učitele i rodilé mluvčí na konverzaci. Když se dnes ale ohlédnu zpět: rozhodnutí stát se živnostníkem a přidat si k němčině angličtinu byl asi nejlepší krok v mé profesní kariéře.“

Učitel na volné noze si musí umět zorganizovat práci. „Je pravda, že mi trochu chybí kolektiv kolegů, s nimiž může člověk hledat inspiraci a sdílet a řešit případné problémy. Mám ale volnost a ta je pro mě hodně důležitá. Protože učím dospělé, kterým mou výuku platí firma, musím se hodně starat, abych vědomosti a znalosti předával přitažlivě. Neučím skupiny, ale jednotlivce. S každým studentem debatuji v daném jazyce o věcech, které ho zajíma-

jí, kterým rozumí. Hovořím s ním o tématech, která potřebuje zdokonalit pro svou práci. Ač to zní zvláště, studenti z firmy si přijdou do mé výuky vlastně odpočinout od dennodenního stresu, jenž při řešení všemožných pracovních problémů zažívají. Nestačí tedy, aby je moje výuka vzdělávala, musí je bavit.“

Život v hudbě

Hodně času tráví Jan Sítař hudbou. Už v první třídě základní školy hrál na klavír, k vícehlasnému zpěvu se dostal někdy v patnácti. Byla to doba, kdy chtěl kromě klavíru hrát na něco atraktivnějšího. Začal s kytarou a kromě písniček na tábořech se po nějaké době stal i kapelníkem folkové kapely Bujabéza. Ta pak vydala tři alba a vyhrála i jeden ročník folkové celorepublikové soutěže Zahrada.

„Bez intenzivní hudební aktivity dlouho nevydržím. Když Bujabéza skončila, někteří členové se odstěhovali, jiní přestali mít čas, založil jsem HiFive. Jde o čistě vokální kapelu, kterou tvoří pět nadšených hudebníků. Snažíme se nabídnout hudební zážitek bez hudebních nástrojů, být originální a zpívat vokální úpravy písniček, které před námi nezpívalo dalších sto kapel. Zpíváme české i světové hity napříč žánry. Ty upravuji. Jejich aranže беру jako osobní výzvu, jako jakýsi můj hudební rozvoj. Jsem moc rád, že jsem našel nadšené a skvělé zpěváky a zpěvačky, s nimiž jsme už absolvovali pěknou řádku koncertů i soutěží. Poslechnout si nás můžete například při předávání Cen rektora UP. V poslední době jsme měli s HiFive i pár společných koncertů s olomouckým New Street Bandem, v němž už také řadu let zpívám a hraji na piano. Jde o jazzový big band, mimochodem letos zahraje i na plesu Univerzity Palackého. Součástí mých hudebních aktivit je pak i členství v pěveckém sboru Bohemiacor,“ vypočítává hudební zkušenosti absolvent olomoucké univerzity.

A jak vzpomíná na vysokoškolská studia? „S odstupem času si hodně uvědomuji, že to byla doba, kdy člověk dostane ‚zadarmo a jako na stříbrném podnose‘ spoustu informací a možností. Jsem moc rád za to, že jsem dvakrát vyjel na půl roku do zahraničí. A ač to bude znít jako klišé, jsem rád i za to, co jsem se v rámci studií jak na filozofické, tak i na pedagogické fakultě naučil a jaké zkušenosti jsem získal. Z pozice soukromého učitele dnes totiž vím, že za mnohé vzdělávání, a to nejen ve firemním prostředí, se prostě platí. Současným studentům a studentkám bych proto rád vzkázal: Vytěžte z vašeho studia maximum! Máte spoustu možností. Využijte je!

Vokální kapela HiFive

text: Michal Zych
foto: Vojtěch Kmenta

životní styl

Jídlo nepatří do popelnice. Kde plýtváme a jak to změnit?

Říkáte, že jídlem neplýtváte, o obsahu své lednice máte perfektní přehled a odpadky vyhazujete tam, kam patří? Určitě? Stačí vyspat vaši popelnici a podívat se, jak je tomu ve skutečnosti.

Přesně tak to udělala v minulém roce univerzita – a ukázalo se, že ve směsném odpadu zbytečně nekončí jen velké množství recyklovatelných materiálů, jako jsou plasty, papír či sklo. Až pětinu obsahu černých popelnic totiž podle analýzy tvoří kuchyňské zbytky a nesněžené potraviny. I ve žlutých kontejnerech na tříděný plast se nežádoucí příměsí na některých místech podílely až na polovinu vzorku. Dobrou zprávou je, že situaci jde snadno zlepšit – stačí lépe využívat možnosti, které univerzita nabízí.

Fyzická analýza odpadu, kterou loni už podruhé organizovala Udržitelná univerzita, se zaměřila na koleje Neředín a generála Svobody, rektorát a přírodovědeckou fakultu. „I když výsledky ukázaly výrazné rozdíly mezi jednotlivými místy, jedno měly společné: většina odpadu, který kon-

čí ve směsi, by tam vůbec být neměla. Více než polovina obsahu černých popelnic je totiž dále využitelná – ať už recyklací, nebo kompostováním,“ připomíná koordinátorka udržitelného rozvoje na UP Zuzana Huňková.

Největší podíl přitom představují bioodpad a gastroodpad, které v jednotlivých lokalitách tvořily mezi 14 a 45 % směsného odpadu. V rámci nich byly výraznou položkou celé, nespotřebované potraviny – například na kolejích Neředín jich bylo 21 %. V koši skončilo velké množství pečiva, balení klobás, hranolky nebo celá pizza.

Vedle potravin se ve směsném odpadu objevuje také velké množství papíru, plastů a skla. U plastů se navíc ukázalo, že problémem není jen netřídění, ale i špatné či nedůsledné třídění. V některých žlutých kontejnerech tvořily až polovinu obsahu nežádoucí příměsí – nejčastěji bioodpad, sklo či papír. Přitom právě čistota vytríděných složek rozhoduje o tom, zda budou skutečně recyklovány.

Bioodpad je rostlinný odpad, který se dá kompostovat: zbytky ovoce a zeleniny, skořápky či kávová sedlina.

Gastroodpad zahrnuje i živočišné zbytky po vaření nebo jídle, maso, nedojedené pokrmy či prošlé potraviny.

CO MŮŽE UDĚLAT KAŽDÝ Z NÁS?

Řekněte si o menší porci v menze.

Pokud víte, že velkou porci nesníte, není ostuda požádat o menší.

Vezměte si nedojedené jídlo s sebou.

Univerzitní menzy nabízejí možnost odnést si jídlo ve vratné REkrabičce. Co nesníte hned, může posloužit později.

Plánujte a nakupujte s rozmyslem.

Jednoduchý seznam nebo kontrola lednice před nákupem dokážou výrazně omezit množství potravin, které se zkaží dřív, než je stihneme sníst.

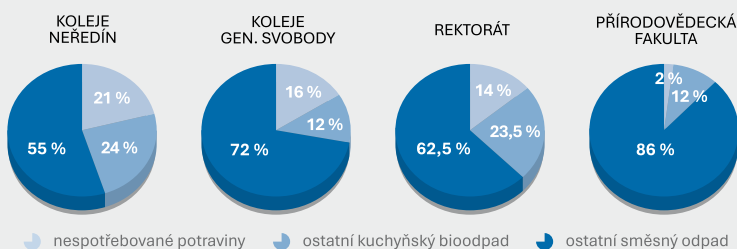
Sdílejte přebytky.

Zbylo vám jídlo doma, po konferenci nebo večírku? Nabídněte ho ostatním ve facebookové skupině Free Food UPOL – sdílení jídla.

Tříděte bioodpad i na kolejích.

Studenti bydlící na kolejích si mohou zdarma vyzvednout nádobu na bioodpad a využívat kompostéry v areálech kolejí. Spolu s tím jsou k dispozici i třídící sady na ostatní druhy odpadu.

PODÍL BIO- A GASTROODPADU VE SMĚSNÉM ODPADU

Císařův portrét

V zasedacím sále rektorátu Univerzity Palackého v Olomouci jsou v současné době umístěny dvě portrétní olejomalby na plátně. Jedna olejomalba zobrazuje prvního rektora Univerzity Palackého v Olomouci, profesora PhDr. Josefa Ludvíka Fischera (1894–1973). Jde o nedatované dílo olomouckého malíře Aljo Berana (1907–1990) z přelomu let 1946/1947. Rektor Fischer je zpodoběn sedící v rektorském taláru a s rektorským řetězem, v levém horním rohu této olejomalby se nachází dosud užívaný znak UP v Olomouci, rovněž Beranovo dílo.

Koncem října 2025 byl v zasedacím sále rektorátu UP v Olomouci instalován portrét Františka I. Habsbursko-Lotrinského (1768–1835), vládnoucího v letech 1792–1806 jako císař František II. Svaté říše římské, v letech 1806–1835 jako František I., císař rakouský, v letech 1792–1835 též jako král uherský, chorvatský a český a v letech 1815–1835 jako král lombardsko-benátský. Instalace portrétního tohoto rakouského císaře v zasedacím sále rektorátu UP v Olomouci je zdůvodněna okolností, že jeho jméno nesla od 31. března 1827 C. k. Františkova univerzita v Olomouci, a to do jejího zrušení císařem Františkem Josefem I. (1820–1916) v roce

1860, a že císař František I. povýšil 1827 C. k. lyceum v Olomouci na plnoprávnou univerzitu se třemi fakultami – filozofickou, právnickou a teologickou, jakož i s přidruženým medicínsko-chirurgickým studiem, vzdělávajícím ranhojiče a porodní asistentky. Po zrušení C. k. Františkovy univerzity v Olomouci nadále existovala samostatná C. k. teologická fakulta v Olomouci, zatímco C. k. chirurgicko-medicínský ústav byl zrušen v roce 1873.

Portrét císaře Františka I., nesignovaná olejomalba na plátně o rozměrech 126 × 94 cm, náleží do souboru 22 nesignovaných a nedatovaných olejomalb na plátnech a v dobových rámech – portrétů příznivců olomoucké univerzity, vzniklých podle starších předloh, jimiž byla původně vyzdobena aula olomoucké univerzity, následně lycea, opět univerzity a posléze aula olomoucké teologické fakulty. Nejstarších pět portrétů, a to olomouckého biskupa Viléma Prusinovského z Víckova (1534–1572), papeže Pia V. (1504–1572), císaře Svaté říše římské Maxmiliána II. (1527–1576), papeže Řehoře XIII. (1502–1585) a olomouckého kardinála biskupa Františka knížete z Dietrichsteinu (1570–1636), zhotovil kolem roku 1718 významný olomoucký malíř Johann Christoph Handke (1694–1774), jak dokládá sdělení v jeho vlastním životopise. Handkeho portréty Viléma Prusinovského z Víckova, Maxmiliána II. a Řehoře XIII. jsou nyní umístěny v budově rektorátu UP na stěně hlavního schodiště, podobizny zůstávají deponovány na CMTF UP v Olomouci.

Na olejomalbě zpodobující rakouského císaře Františka I. je půlfigura panovníka oděna do slavnostní uniformy c. k. rakouského polního maršálka, sestávající z bílého kabátce se zlatě zbarvenými vyšívanými lemy a stojacím límcem, černého nákrčníku červených kalhot a zlaté šerpy, na níž je upevněn závěsník na šavli zasunutou v pochvě. V pravici monarcha třímá maršálskou hůl z černého ebenového dřeva, ukončenou na jednom konci zlatým knoflíkem, jeho levici spočívá na pérovém tmavozeleném chocholu klobouku položeného na stolku. Císařovu hrud' dekorují tyto řády (zleva doprava a shora dolů): 1. Řád zlatého rouna. 2. Armádní kříž z let 1813/1814, nazývaný dělový kříž. 3. Velkokříž Řádu Marie Terezie s červenobílou velkoustuhou. 4. Velkokříž Královského uherského řádu sv. Štěpána s purpurově červenou velkoustuhou s tmavě zelenými okrajovými pruhy. 5. Hvězda velkokříže Rakouského císařského řádu Leopoldova. 6. Hvězda velkokříže Rakouského řádu železné koruny. Protože Rakouský řád železné koruny vznikl v roce 1816, tento portrét byl zhotoven až poté, nejpravděpodobněji k povýšení C. k. lycea v Olomouci na C. k. Františkovu univerzitu v Olomouci 31. března 1827. Pozadí panovníkovy půlfigury tvoří klasiciistní nika, shora a z boků překrytá tmavou drapérií a zcela vlevo dole ozvláštněná maskaronem – tváří divého muže.

Rakouský císař František I. Habsbursko-Lotrinský

Nesignovaná a nedatovaná olejomalba na plátně, mezi léty 1816–1827. Zasedací sál rektorátu Univerzity Palackého v Olomouci.

ŠIRŠÍ VERZE
TEXTU

foto: Jakub Čermák

zrcadlení

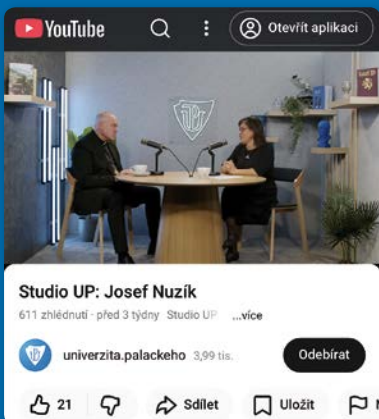
Ei, myanmarská studentka mezinárodních vztahů na kambodžské Royal University of Phnom Penh.
Do Kambodži odešla v roce 2021, po vojenském převratu, který její domovinu v mnoha oblastech paralyzoval. Právě na Royal University of Phnom Penh se dostala k nabídce studijního pobytu v Evropě. Filozofickou fakultu Univerzity Palackého si pro své semestrální studium vybrala i proto, že disponuje Centrem pro myanmarská studia.

မြန်မာနိုင်ငံတွင်းစွဲစွည်းတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ မိမိပိုမိုများကို တွေ့မြင်ခဲ့ရခြင်းက ကျမရဲ့လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအမြင်များကိုစိတ်ဝင်စားလာစေပြီး“တက္ကသိုလ်တွေဟာအမှန်တကယ်လွတ်လပ်မှုဝေဖန်စဉ်းစားနိုင်မှုနှင့်ထိုအမှုအကျင့်တွေကိုကျင့်သုံးမှုအပေါ် တာဝန်ယူနိုင်မှုတို့ဖြင့် ခက်ခဲသော အတွေ့အကြုံများကို တရားမျှတစွာ စဉ်းစားဆွဲနိုင်သည့်နေရာများဖြစ်လာရမယ်”ဆိုသည့် ယုံကြည်ချက်တစ်ခုရှိနေခဲ့တယ်။ဒီယုံကြည်ချက်ကပဲကျမဒီ UP Olomouc semester တစ်ခုလေ့လာဖို့ရွေးချယ်ဖြစ်ခဲ့တာဖြစ်တယ်။အထူးသဖြင့်ဒီက Faculty of Art မှာလူ့အခွင့်အရေး၊ အာဏာနဲ့ လူမှုတရားမျှတမှုတို့နှင့် ပတ်သက်သည့်အကြောင်းအရာတွေကိုသေချာလေ့လာခွင့်ရစေခဲ့တယ်။ အရှေ့တောင်အာရှဒေသမှ မြန်မာလို နှစ်ရပ်ပြည်တွင်းစစ်ဒဏ်ခံနေရတဲ့ဒေသကရောက်လာတဲ့သူအနေနဲ့ ကျမမှာ ဒီပဋိပက္ခတွေ၊ အခက်အခဲတွေ၊ ဒါတွေကိုဘယ်လိုတွေဖြေရှင်းမလဲဆိုတဲ့မေးခွန်းတွေကိုပိုမိုပေါ်ပေါက်လာခဲ့တယ်။ ဒီ Olomouc မှာ အဲ့ဒီအတွေ့အကြုံများကို စနစ်တကျဆွေးနွေးသုံးသပ်ပေးနိုင်တဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ကို တစ်ခုကိုရခဲ့တယ်။ဒီကသင်တန်းများဆွေးနွေးပွဲများနှင့်စကားခိုင်းတွေကကျမဘဝရဲ့အတွေ့အကြုံတွေကိုပိုမို င်းယှဉ်သုံးသပ်နိုင်စေပြီးအတွေးအခေါ်နှင့်လေ့လာမှုစွမ်းအားကို များစွာမြှင့်တင်ပေးခဲ့ပါတယ်။ အတန်းပြင်ပမှာလည်း Olomouc မြို့လေးကလည်းကျမဘဝရဲ့လေ့လာသင်ယူရေးစီစဉ်မှာအရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ မြို့ရဲ့စိတ်အေးချမ်းမှု၊အလှတရားနှင့် မြို့ခံတွေရဲ့နေ့စွဲတွေကြင်နာမှုတွေက ဒီကနေတိုင်းပွင့်လင်းကျေးမှုနဲ့ပိုမိုနီးစပ်လာတယ်လို့ခံစားလာရပြီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် နေ့စဉ် အခွင့်အရေးများမှ ရရှိတဲ့အမှန်တကယ်ဘဝအေးချမ်းမှုနှင့် ဝမ်းမြောက်မှုကို အတွေ့အကြုံရရှိစေခဲ့ပါတယ်။

ကျမအနေနဲ့ UP Faculty of Art အပါအဝင် UP အဖွဲ့သားများအားလုံးရော၊ အတန်းဖော်ကျောင်းသားမိတ်ဆွေများနှင့် ဒီလိုကောင်းတဲ့ exchange ကိုဖြစ်အောင်ထောက်ပံ့ပေးတဲ့ EU Mobility Program for Myanmar အဖွဲ့အားလုံးအား ကျေးဇူးအထူးတင်ချင်ပါတယ်။ ဒီအတွေ့အကြုံက ကျမဘဝတစ်လျှောက်အတွက်ရော၊ ကျမယဉာဏ်နဲ့ သုတေသနလမ်းကြောင်းအတွက်ပါပိုမိုကောင်းမွန်စေခဲ့တဲ့အပြင်၊ ကျမယုံကြည်မှုဖြစ်တဲ့ တက္ကသိုလ်များဟာ ပွင့်လင်းတဲ့ဆွေးနွေးမှု၊ ဂုဏ်ယူစရာရပ်ဝန်း၊ အခြေအနေတွေများစွာကို စနစ်တကျသိမြင်သင်ကြားပေးနိုင်တဲ့ နေရာဖြစ်ကြောင်းကို ဒီ UP ကထပ်မံသက်သေပြပေးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။

Na základě víry v lidská práva a pod vlivem strukturální marginalizace v Myanmaru jsem vždy doufala v „univerzitu nebo prostředí, která by nabízela prostor, kde by skutečná svoboda, kritické myšlení a morální odpovědnost umožňovaly zkoumat obtížné zkušenosti s upřímností a péčí“. Tato víra mě vedla k rozhodnutí zvolit si pro svůj výměnný pobyt Univerzitu Palackého v Olomouci, kde se filozofická fakulta intenzivně zabývá kurzy zaměřenými na lidská práva, moc a sociální spravedlnost. Přijela jsem ze země zvané Myanmar, z jihovýchodní Asie, která je poznamenána dlouhotrvajícími občanskými válkami, a přinesla jsem si s sebou otázky formované konflikty, vysídlením a odolností. V Olomouci jsem našla prostředí, kde jsem mohla tyto zkušenosti kriticky, ale zároveň empaticky zkoumat prostřednictvím kurzů, seminářů a rozhovorů, které podporovaly komparativní myšlení v souvislosti s mými životními zkušenostmi. Olomouc se stala součástí mé vzdělávací cesty i mimo učebny. Je to město, jehož klid, otevřenost a laskavost prohloubily mé reflexe, umožnily mi spojit se s jeho kulturou a nabídly mi pocit štěstí díky zkušenosti míru a každodenní svobody. Jsem vděčná celému týmu UP, fakultě, svým kolegům a programu EU Mobility Program for Myanmar za to, že mi umožnili tuto smysluplnou výměnu, která posílila mou výzkumnou dráhu, životní zkušenosti a utvrdila mou víru v univerzitu jako prostoru dialogu, základ pro znalosti a společnost s důstojností a sdílenou odpovědností.

v síti

Ceny UP

Úterý 17. února | 16:00 | Kino Metropol

*Nejlepší odborné práce | Zaměstnanec roku
Cena za popularizaci a komunikaci s veřejností
Sportovní výkony roku | Cena za udržitelnost
Teaching Awards*

Moderuje **Roman Vencel** | Hudební doprovod vokální kvintet **HiFive**

Vstup zdarma po předchozí rezervaci:

Akademický týden
Univerzity Palackého

80 let obnovené
olomoucké univerzity
1946 – 2026

KINO **METROPOL**

OLOMOUČ
28/4 – 3/5
2026

AFO

61. Mezinárodní festival
populárně-vědeckých filmů

www.afo.cz

Filmy, přednášky, workshopy a koncerty.
Olomouc se na týden stane světovým centrem popularizace vědy.
Buďte u toho! Vstup je zdarma.